

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

**Agrární zahraniční obchod České republiky
ve vztahu k zemím EU**

Jakub Makovička

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Jakub Makovička

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Agrární zahraniční obchod České republiky ve vztahu k zemím EU

Název anglicky

Agrarian foreign trade of the Czech Republic in relation to the EU countries

---

Cíle práce

Cílem diplomové práce je identifikovat trendy ve vývoji teritoriální a komoditní struktury českého agrárního obchodu ve vztahu k zemím Evropské unie. Zpracovaná diplomová práce specifikuje nejvýznamnější změny ve struktuře obchodu a dále jsou identifikovány zbožíové agregace (na úrovni HS 01 – 24) disponující komparativními výhodami na straně českého zahraničního obchodu (tj. export) ve vztahu k trhu zemí EU.

Metodika

- 1) Specifikace cílů
- 2) Vymezení teoretického zázemí, včetně literární rešerše vztahující se k vymezeným cílům
- 3) Sběr datových údajů sekundárního charakteru
- 4) Zpracování kvantitativní analýzy
- 5) Vymezení nejvýznamnějších výsledků plynoucích z analýzy a jejich následná diskuse
- 6) Formulování závěrů vztahujících se k cílům diplomové práce

Doporučený rozsah práce

70 stran

Klíčová slova

Agrární, potravinářský, obchod, export, import, trend, bilance, směnné relace, komparativní výhody

---

Doporučené zdroje informací

BENEŠ, V. *Zahraniční obchod : [příručka pro obchodní praxi]*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0558-3.

MACHKOVÁ, H. – ČERNOHLÁVKOVÁ, E. – SATO, A. *Mezinárodní obchodní operace*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1590-2.

SMUTKA, L. – BELOVA, A V. *Vývoj a struktura agrárního zahraničního obchodu zemí Visegrádské skupiny v posledních dvaceti letech*. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-28-3.

SMUTKA, L. *Vybrané aspekty agrárního sektoru ve světě : (vývoj produkce a obchodu s agrárními komoditami)*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, 2010. ISBN 978-80-213-2101-4.

SMUTKA, L. *Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR v evropském a světovém kontextu*. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-22-1.

SVATOŠ, M. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

ZAMYKALOVÁ, M. *Mezinárodní obchodní jednání*. Praha: Professional Publishing, 2003. ISBN 80-86419-28-2.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra obchodu a financí

Elektronicky schváleno dne 13. 3. 2019

prof. Ing. Luboš Smutka, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 3. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 29. 03. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci " Agrární zahraniční obchod České republiky ve vztahu k zemím EU " jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 31.3.2021

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval prof. Ing. Luboši Smutkovi, Ph.D za vstřícnost, trpělivost, velké množství cenných rad a velmi dobrou spolupráci při konzultacích a vedení této práce.

Agrární zahraniční obchod České republiky ve vztahu k zemím EU

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je analyzovat vývoj agrárního zahraničního obchodu České republiky vůči státům EU. Literární rešerše představuje zahraniční obchod a jeho specifika. Dále jsou zde uvedeny hlavní příčiny vedoucí státy k zahraničnímu obchodu a faktory ovlivňující agrární zahraniční obchod. V této části je také poukázáno na vývoj společné zemědělské politiky Evropské Unie.

Praktická část analyzuje vývoj souboru skupin agregací HS1-HS24, tedy skupin týkajících se agrárního zahraničního obchodu. Hodnotí vývoj dovozu i vývozu, a to jak po stránce objemové, tak po stránce hodnoty, dále také sleduje vývoj dovozu a vývozu při rozdělení Evropské unie na staré a nové členské státy. Práce identifikuje nejvýznamnější obchodní partnery ČR v rámci EU28. Dále má práce za cíl zjistit, zda měla Česká republika komparativní výhodu v jednotlivých letech vybraného období oproti skupině zemí EU28. V neposlední řadě srovnává postavení kilogramových cen v jednotlivých letech sledovaného období s cenami EU28. Závěrem také práce identifikuje zbožové agregace.

Z práce bylo zjištěno, že zatímco teritoriální struktura zůstala v podobném rozložení, naopak komoditní doznala změn. Dále také byl zjištěn růst kilogramových cen, které jsou současné době hlavní hnací silou českého agrárního obchodu. Toto zvýšení ovšem také staví Českou republiku do špatné situace a to při obchodu s chudšími zeměmi, kterým není schopna se cenově vyrovnat.

Klíčová slova: Zahraniční obchod, agrární, dovoz, vývoz, konkurenceschopnost, trh zemí EU, komoditní struktura, teritoriální struktura, vývoj, skupina agregací.

Agrarian foreign trade of the Czech Republic

Abstract

The aim of this thesis is to analyse the development of agrarian international trade of Czech republic compared to the states of the EU. The research part introduces international trade and its specifics. The next part deals with main causes leading countries to international trade and factors involved in it. This part shows the common agrarian policy of EU members.

Practical part of thesis analyses development of the set of commodities HS1-HS24.

Those are commodities of agrarian international trade. It also compares the former and newer countries of the EU. Assesses the development of import and export of individual commodities groups by volume and value. It identifies the most important partners of Czech republic in this area and their potential. The next target is to analyse if there was an advantage of Czech republic in selected years compared to the rest of the EU. The comparison of prices per kg with the EU is also included. Thesis identifies the best set of commodities by the profit. Last but not least it covers the sets of the commodities.

The thesis results were such, that territorial structure remained similar, the commodity-wise it changed. The growth of the prices per kilogram was observed and assessed as a main reason of growth of the Czech agrarian market. However, the growth puts Czech republic into difficult position compared to poorer countries, which it cannot compete to.

Keywords: foreign trade, agrarian, import, export, competitive ability, market of EU countries, commodity structure, territorial structure, progression, commodity group.

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	16
3.1 Agrární zahraniční obchod definice	16
3.2 Specifika agrárního sektoru.....	17
3.3 Faktory ovlivňující vývoz, dovoz a čistý vývoz v dané ekonomice	19
3.4 Hlavní důvody zahraničního obchodu	21
3.5 Konkurenceschopnost	22
3.6 Konkurenceschopnost České republiky	24
3.7 Společná zemědělská politika Evropské Unie	25
3.8 Změny Agrárního zahraničního obchodu ČR po vstupu do Evropské unie.....	27
3.9 Struktura agrárního zahraničního obchodu České republiky	29
Komoditní struktura	29
Teritoriální struktura	30
4 Vlastní práce	31
4.1 Agrární zahraniční obchod České republiky	31
4.2 Nejvýznamnější destinace českého agrárního zahraničního obchodu	33
4.3 Podíl ČR v rámci vnitřního agrárního zahraničního obchodu EU 28	35
4.4 Objem dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR.....	37
4.5 Hodnota dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR.....	38
4.6 Průměrná kilogramová cena dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR39	
4.7 Agregátní skladba dovozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018	40
4.8 Objem vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28.....	41
4.9 Hodnota vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28	42
<i>Graf č.9 – Hodnota vývozu skupin agregací do EU28 v jednotlivých letech.....</i>	<i>42</i>
4.10 Průměrná kilogramová cena vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU43	
4.11 Agregátní skladba vývozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018	44
4.12 Bilance hodnoty dovozu a vývozu ve zvoleném období.....	45
4.13 Lfí index skupin agregací HS1-HS24	46
4.14 skupin agregací HS1-HS24	47
4.15 Porovnání objemu dovozů ze zemí EU15 a EU12 do ČR	48

4.16	Porovnání hodnot dovozů ze zemí EU15 a EU12 do ČR	49
4.17	Porovnání objemu vývozu z ČR do zemí EU15 a EU12	50
4.18	Porovnání hodnot vývozu z ČR do zemí EU15 a EU12	52
4.19	Bilance hodnoty dovozu a vývozu ve zvoleném období vůči zemím EU15 a EU12 54	
4.20	Hodnoty dovozu z jednotlivých členských zemí EU28 ve vybraných letech 2004 a 2018	57
4.21	Hodnoty vývozu do jednotlivých členských zemí EU28 ve vybraných letech 2004 a 2018	58
4.22	Porovnání vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty z let 2010-2018.....	59
4.23	Porovnání vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa objemu z let 2010-2018	60
4.24	Maticе dovozu ze zemí EU28 rozdělených dle průměrného meziročního tempa růstu objemu a průměrného meziročního tempa růstu hodnot ve sledovaném období	61
4.25	Maticе vývozu ze zemí EU28 rozdělených dle průměrného meziročního tempa růstu objemu a průměrného meziročního tempa růstu hodnoty ve sledovaném období	63
4.26	Maticová analýza vývoje komoditní struktury agrárního dovozu České republiky v letech 2005 a 2018	65
4.27	Maticová analýza vývoje komoditní struktury agrárního vývozu České republiky v letech 2005 a 2018	68
5	Výsledky a diskuse	71
6	Závěr.....	77
7	Seznam použitých zdrojů	79
8	Seznam tabulek	81
9	Seznam Grafů.....	82
10	Přílohy	82

Seznam použitých zkratek

ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
Kč	Česká koruna
LFI	Lafayův index
Kg	Kilogram
tis.	Tisíce
mld.	miliarda

1 Úvod

Agrární zahraniční obchod je jeden z nejstarších druhů směny v historii. Jeho podstatou je výměna zboží, které je potřeba k lidskému přežití. Díky této potřebě každý stát už od počátku prvních společenství usiloval o dostatečný objem komodit pro nasycení svého obyvatelstva, neboť jak praví jedno staré úsloví: „Nasycený lid, je šťastný lid.“

Vzhledem ke skutečnosti omezených možností vytváření jednotlivých komodit agrárního zahraničního obchodu, především v závislosti na podnebí a počasí na geografické poloze, byly státy nuceny vzájemně obchodovat a směňovat ty komodity, které nebyly schopny zajistit vlastní produkcí. S tím, jak se vyvíjela společnost, se ruku v ruce vyvíjel také agrární zahraniční obchod. Díky novým vynálezům a technologiím došlo ke zvýšení vzdálenosti, do které je možné komodity exportovat. Křížení dalo vzniknout novým,

odolnějším či více produktivním druhům. Díky těmto civilizačním posunům je dnes možné pěstovat a převážet potraviny tam, kde by to ještě před 200 lety bylo nemyslitelné.

V České republice má, díky její výhodné poloze a úrodné zemi, zemědělství dlouhou tradici. Po staletí zde žili šlechtici a rolníci, kteří obdělávali svoji zem a starali se o svá zvířata. Ve 20. století došlo v důsledku velkých politických změn také k velkým změnám v zemědělství. Tyto změny byly především v otázce vlastníků půdy, ať už se jednalo o

odebrání části půdy šlechtě v roce 1918, o povinné odvody zemědělců v rámci Protektorátu Čechy a Morava během druhé světové války, komunistickou kolektivizaci zemědělství ve 40. letech či privatizaci po roce 1989. Všechny tyto události byly velmi významné a každá by vydala na samostatnou práci. Ovšem tato práce se bude zabývat tou nejvýznamnější událostí v agrárním obchodě České republiky ze století současného – přistoupením České republiky v roce 2004 do Evropské unie a jejími dopady.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem této diplomové práce je analyzovat vývoj českého agrárního zahraničního obchodu skupin agregátů HS1-HS24 vůči zemím Evropské unie. Zmapovat vývoj objemu a hodnoty dovozu i vývozu a poukázat na bilanci mezi nimi v jednotlivých letech.

Dále také porovnat vývoj hodnot vůči skupinám původní EU15 a nových členů EU12. Jedním z dalších cílů práce je porovnat konkurenceschopnost českých agrárních agregací a jejich ceny vůči Evropské unii a jejím cenám. Cílem této diplomové práce je také poukázat na největší české obchodní partnery v rámci skupiny zemí EU 28 a odhalit rozložení komoditní struktury HS1-HS24.

2.2 Metodika

Práce byla zpracována na základě podkladových údajů získaných z databáze zahraničního obchodu v přeshraničním pojetí ze stránek Českého statistického úřadu. Díky tomuto zpracování údajů pocházejících jen z jednoho zdroje mají informace vyšší vypovídací schopnost než při zpracování údajů z několika zdrojů.

V letech 2006, 2007 a 2008 Český statistický úřad nezaznamenával údaje pro kilogramové ceny. Jelikož při použití několika metod dopočtů vycházely mnohdy i velmi odlišné výsledky, nebyly tyto roky v práci nakonec dopočítány, aby nedošlo ke zkreslení celkových dat vlivem použití nevhodných výsledků. Výjimku tvoří analýza samostatných skupin, kde byl dopočet proveden.

Pro potřeby ostatních částí práce byly všechny hodnoty výběru zvoleny tak, že již od roku 2004 byly všechny současné státy EU28 brány jako státy členské, i přes to, že některé přistoupily později. Toto řešení bylo zvoleno na základě faktu, že před svým vstupem už měly nové státy podepsané předvstupní dohody, které značně ovlivňovaly jejich pozici na trhu s AZO.

Vzorec LFI - Zobrazuje komparativní schopnost exportu i importu vybrané země, tomto případě České republiky ve vztahu k EU. Tento index zahrnuje distorze způsobené makroekonomickými fluktuacemi, které jsou právě obsaženy v hodnotách exportu a importu zároveň. Vzorec byl vypočten v program Excel a stejně tak v něm byla prezentována výsledná tabulka a graf. Tento vzorec byl vybrán na radu vedoucího diplomové práce.

$$LFI_j^i = 100 \left(\frac{x_j^i - m_j^i}{x_j^i + m_j^i} - \frac{\sum_{j=1}^N (x_j^i - m_j^i)}{\sum_{j=1}^N (x_j^i + m_j^i)} \right) \frac{x_j^i + m_j^i}{\sum_{j=1}^N (x_j^i + m_j^i)} ;$$

X_{ij} a m_{ij} – exporty a importy produktu j - produkt

i - země, či skupina zemí

N – počet analyzovaných položek

$LFI > 0$ – země má komparativní výhodu u dané agregace ve vztahu k druhé zemi, či skupině zemí

$LFI < 0$ – země má komparativní nevýhodu u dané agregace ve vztahu k druhé zemi, či skupině zemí

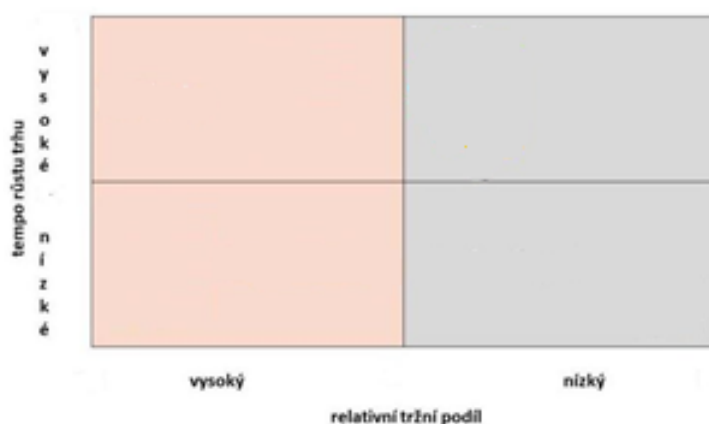
Logaritmický rozklad – vypočten jako přirozený logaritmus podílu hodnot 2018 ku 2004 hodnoty/ přirozený logaritmus podílů kilogramové ceny, případně objemu v letech 2018 a 2004

Směnná relace – Byla spočtena jako podíl jednotkové ceny v České republice ku jednotkové ceně EU28. Tabulka i graf vytvořeny v programu Excel.

$$\frac{\text{cena 1t CZ}}{\text{cena 1t EU}} * 100$$

Směnná relace > 100 – ČR má efektivní cenu vůči jiné zemi, či skupině zemí

Směnná relace < 100 – ČR nemá efektivní cenu vůči jiné zemi, či skupině zemí

Modifikovaná matice – Modifikovaná matice vychází z matice BCG, která je určena pro podniky, vzhledem k tomu, že tato práce se zabývá tématem národohospodářským, byla matice modifikována. Osa x znázorňuje relativní tržní podíl, osa y označuje tempo růstu. Velikost bubliny je dána absolutní hodnotou agregace v daném roce. Matice byla vypočtena za pomoci programu excel.

Při výpočtu hodnot dovozu a vývozu skupin agregací osa x znázorňuje průměrné meziroční tempo růstu hodnoty spočtené pomocí geometrického průměru a osa y označuje průměrné meziroční tempa růstu cen spočítané pomocí geometrického průměru.

Koeficient růstu - byl vypočítán z hodnot objemů exportu daných plodin v jednotlivých letech. Vypočten byl v programu Excel, a to podílem objemu vývozu jednoho konkrétního roku/ rok předešlý (u prvního roku údaj nelze vypočítat), tedy

Koeficient růstu

$$\frac{Q_n}{Q_{n-1}} = k$$

Q = množství jednotlivých let
n = rok
k > 0

Cena za kg – byla vypočtena vydělením hodnoty jednotlivých skupin agregací v jednotlivých letech celkovým objemem dovozu, případně vývozu příslušných agregací.

Výpočet průměrného tempa růstu byl vypočten jako geometrický průměr meziročních změn. Pro tento výpočet byly vybrány roky 2010-2018, kde byla k dispozici data cen a objemů.

Podíl EU na celkovém dovozu/ vývozu jednotlivých skupin agregací – byl vypočten trojčlenkou. V této části práce byly zohledněny země, které přistoupily do EU v průběhu sledovaného období – Bulharsko, Rumunsko a Chorvatsko. Hodnoty zahraničního agrárního obchodu s ČR byly započítávány do skupiny států EU od data jejich přistoupení. Vzhledem k použité metodě dopočtu chybějících objemů let 2006,2007 a 2008, vznikla u některých tabulek nereálná situace, kdy podíl EU překročil 100%. Tento následek je způsoben výběrem metody dopočtu. Překračující data byla v práci ponechána, ale mají spíše informativní charakter povahy, že v takovýchto letech dosahoval podíl EU téměř 100% nikoli 100% přesně, či dokonce více než 100%.

3 Teoretická východiska

3.1 Agrární zahraniční obchod definice

Nejprve je důležité definovat, co to zahraniční obchod je jako celek a čím se zabývá. Profesor Svatoš ho definoval následovně:

„ Zahraniční obchod, jako takový, je konkrétním projevem ekonomických vztahů mezi jednotlivými ekonomikami, či ekonomickými seskupeními a jejich vnějším ekonomickým prostředím, a to ve formě obousměrných toků hmotného i nehmotného zboží a služeb. Obecně lze tedy říci, že zahraniční obchod se uskutečňuje v různých formách pohybu zboží a služeb z jednoho státu do druhého“. [2]

Agrární zahraniční obchod lze chápat jako jednu z částí celého zahraničního obchodu, jelikož vykazuje všechny jeho obecné charakteristiky, ale zároveň má svá určitá specifika, která výhradně spadají do jeho odborné orientace. Oblastí zájmu agrárního zahraničního obchodu je obchod se zemědělskými komoditami, ale také komoditami potravinářskými. Jako příklad potravinářské komodity lze uvést obchod s tabákovými výrobky.[3]

I přesto, že podíl agrárního zahraničního obchodu na celkovém obratu ZO tvoří v ČR v nynějších letech pouhých 5%, má i dnes důležitou a nenahraditelnou roli. Jedná se především o jeho nezastupitelnou funkci v zajištění jedné ze základních potřeb člověka – potravy. Dále je také, i v dnešním moderním a stále více globalizovaném světě, zdrojem obživy pro mnoho lidí, především v malých městech a vesnicích České republiky. .[4]

3.2 Specifika agrárního sektoru

Agrární zahraniční obchod má na rozdíl od jiných druhů zahraničního obchodu svá určitá specifika, která výhradně spadají do jeho odborné orientace. Mezi ty nejvýznamnější patří:

- 1) Závislost na přírodních podmínkách – Většina z komodit agrárního zahraničního obchodu potřebuje pro svou existenci příhodné přírodní podmínky, které jsou geograficky specifické a i přes vysoký moderní technologický pokrok stále platí, že vzhledem k nákladům a rentabilitě pěstují či chovají výrobci takové „komodity“, které jsou pro ně z ekonomického hlediska nejvýhodnější a nejsnazší na produkci.
- 2) Nevýhodné postavení producentů – Vzhledem k charakteru nabízených komodit– nutnosti jejich rychlého zpracování, levnější zahraniční konkurence a v neposlední řadě, v mnoha případech velikosti producenta, respektive toho, že není „velký“, v důsledku čehož není odběrateli rovnocenným partnerem, posouvá producenty do nevýhodného postavení v rámci jednání.
- 3) Biologický charakter výroby – Na rozdíl od jiných druhů komodit, které lze produkovat konstantně, je u agrárních komodit nutný čas pro délku odchovu a chovu u zvířat, či délku vegetačního období u rostlinné výroby a tento potřebný čas, lze zkrátit jen minimálně.
- 4) Ekologie a krajina – Snaha o dodržování ekologické stability, tedy udržet krajinu v takovém stavu a kvalitě, aby bylo možné půdu využívat i v budoucnu a nezdevastovat ji a pro budoucí použití ji neznehodnotit. [5, 15]

- 5) Specifický produkt a omezená skladovatelnost – Agrární komodity jsou náročné pro svou relativně krátkou přirozenou trvanlivost. S tím jsou také spojené omezené možnosti jejich skladování a přepravy. Vždy musí být zajištěno, aby nedošlo ke kontaminaci, či jinému znehodnocení komodit, které je ve většině případů nevratné.
- 6) Nesoulad výrobního procesu s požadavky trhu – Vzhledem k době potřebné pro odchov a chov zvířat, či délce vegetačního období u rostlinné výroby nemají producenti agrárních komodit možnost pružně reagovat na požadavky trhu. Nelze během krátkého časového úseku přeměnit celou svou produkci.
- 7) Nesoulad nákladů a výnosů – Zatímco náklady – především v rostlinné produkci, jsou rozloženy na celý rok, výnosy jsou naopak jednorázové.

Rostoucí požadavky na kvalitu – Na producenty je vyvíjen tlak s cílem zvýšení kvality jejich produktů. Zpřísnující se veterinární a hygienické opatření. [5, 15]
- 8) Bezpečnost potravin – Důraz na dodržování hygienických postupů při výrobě potravin, sledování kvality potravin a bezpečnost krmiv. Dále také monitoring potravních řetězců a výskytu cizorodých látek. Aplikace získaných vědeckých poznatků do praxe. A v neposlední řadě zajištění kontrolních systémů. [19]
- 9) Zabezpečení potravin – Nutnost zajištění dostatečného množství potravin pro nasycení populace. [20]
- 10) Rigidita poptávky – Strnulost poptávky.[14]

3.3 Faktory ovlivňující vývoz, dovoz a čistý vývoz v dané ekonomice

„Zahraniční obchod je ovlivňován mnoha faktory. Mezi nejvýznamnější z nich patří ty ekonomické, politické a sociální (tyto tři skupiny faktorů spolu s dalšími velmi výrazně utvářejí charakter zahraničního obchodu a postoj jednotlivých ekonomik k zahraničně obchodní směně).

Hlavními faktory jsou:

- 1. šíře spotřební poptávky*
- 2. preference spotřebitelů při rozhodování mezi domácím a zahraničním zbožím*
- 3. ceny zboží doma a v zahraničí*
- 4. měnový kurs*
- 5. náklady na dopravu zboží z jedné země do druhé*
- 6. vládní politiky zaměřené na zahraniční obchod*
- 7. existence nadnárodních obchodních firem a korporací*
- 8. poptávka po nekompetitivních produktech “*

[6]

Další důležité faktory ovlivňující zahraniční obchod

Jazyková bariéra – Jelikož je Česká republika malá země s vlastním jazykem, je nutné při komunikaci se zahraničními partnery používat cizí jazyk. V případě EU, se nejčastěji jedná o angličtinu a němčinu.

Mezinárodní dohody o omezení produkce – Jedná se o společné dohody zemí EU v rámci mezinárodní smlouvy o omezení produkce určité komodity. Nejznámějším příkladem takovéto úmluvy je dohoda o snížení produkce cukru, která velmi poničila český cukrovarnický průmysl.

[2]

Technické standardy v oblasti zdraví, bezpečnosti, fytosanitární, veterinární, atd. – I přes snahu EU sjednotit technické standardy postupy v rámci Evropské unie, tak i dnes existují odlišnosti v jednotlivých zemích, kterým se musí zahraniční obchodník přizpůsobit, pokud chce na vybraný zahraniční trh vstoupit. Tento vstup je tak podmíněn investicí do potřebných dokumentů a ověření. Existuje zde i reálné riziko, že v případě poškození pověsti některými nespolehlivými společnostmi, doplatí na to všechny společnosti z daného státu i ty jenž pravidla dodržují. Tento jev lze dnes vidět u potravin dovážených z Polska do České republiky, kdy vlivem poškození reputace nepoctivými prodejci dopadá pokles poptávky na všechny polské prodejce, včetně těch poctivých.

[2]

3.4 Hlavní důvody zahraničního obchodu

Existuje velké množství důvodů, které vedou jednotlivé země k realizaci zahraničního obchodu. Ty nejčastější si lze rozdělit do čtyř hlavních skupin:

Odlíšnost výrobních podmínek - Většina zemí má na svém území pouze omezené druhy surovin, specifické podnebí, omezenou pracovní sílu, omezený kapitál či nedostatečně vyvinutou technologii. Tyto skutečnosti dané zemi brání vyrábět, pěstovat a vyvíjet produkty, které potřebují nebo chtějí, a to je nutí vstoupit do mezinárodního obchodu za účelem získání těchto produktů.

Rozdíly spotřebitelského vkusu – Jedná se především o preference spotřebitelů. V situaci, kdy dvě země s obdobnými podmínkami vyrábějí shodný výrobek, není zaručeno, že oba výrobky budou mít stejný odbyt. Tento faktor zahraničního obchodu je velmi důležitý, neboť při správném zvládnutí nákladů, logistiky a strategie marketingu může objem obchodu výrobku z jedné země vysoce převýšit objem obchodu výrobku ze země druhé, byť se jedná o stejný výrobek, přikloní-li se na jeho stranu široká spotřebitelská preference.

Optimalizace nákladů a výnosů – Pro některé země je vhodnější a především levnější variantou dovézt určitý výrobek ze zahraničí, než by byla jeho produkce na území vlastního státu. Této skutečnosti nahrává současná globalizace, která pomyslně snižuje vzdálenosti a umožňuje přepravu zboží na velké vzdálenosti.

Dovoz výrobků, surovin a technologií, které dané země nevyrábí – V situaci, kdy je určitý výrobek chráněn například patentem a vyrábí ho pouze jeden stát, nezbyvá druhému státu nic jiného, než tento výrobek dovážet. [7]

3.5 Konkurenceschopnost

Slovo konkurenceschopnost lze definovat několika výklady, nejznámější a nejuznávanější jsou výklady od OECD a prezidentské komise USA z roku 1985:

OECD uvádí pracovní definici konkurenceschopnosti - *“schopnost společností, odvětví, regionů, národů a nadnárodních celků generovat relativně vysoké úrovně jak příjmů z výrobních faktorů, tak jejich využití na udržitelné úrovni za současného vystavení mezinárodní konkurenci”*.

Další z nejvíce akceptovaných definic konkurenceschopnosti, která byla poprvé vyjádřena prezidentskou komisí (USA) pro konkurenceschopnost v roce 1985, je: *„Národní konkurenceschopnost je stupeň schopnosti národa, za podmínek volného a fér trhu (soutěže), produkovat zboží a služby, které obstojí v testu mezinárodních trhů, za současného zlepšování (zvyšování) reálných příjmů svých občanů”*.

Zjednodušeně lze říci, že konkurenceschopnost je schopnost země proniknout a prosadit se se svými produkty na zahraničních trzích a tímto z mezinárodní směny získat komparativní výhody.[11]

Konkurenceschopnost je ovlivněna mnoha vlivy, ať už pozitivními, či negativními. V případě pozitivních se jedná o dotace, subvence, či národní podpůrné programy. V případě negativních vlivů se jedná o cla, embarga či kvóty.

V rámci společného zemědělského trhu EU, nelze uplatňovat negativní opatření – cla, embarga či kvóty. V případě kvót ovšem existovala výjimka v době po přistoupení nových členských zemí (2004) kdy byly zavedeny kvóty na některé vybrané zemědělské komodity (mléko, cukr, bramborový škrob...). Tyto kvóty ovšem byly přechodné a postupem času byly všechny zrušeny. [21]

Z důvodu nemožnosti využívat negativní nástroje, využívají jednotlivé země velké množství rozmanitých pozitivních nástrojů – dotace, subvence, národní podpůrné granty, které jsou hrazeny jak čistě národních rozpočtů, tak ze společného rozpočtu Evropské Unie, či kombinovaně. Mezi nejdůležitější dotace patří dotace jednotná platba na plochu SAPS (vyplácena ze společného rozpočtu EU), platba pro mladé zemědělce, Greening, dobrovolná platba vázaná na produkci, či welfare). Vše z rozpočtu EU. [21]

3.6 Konkurenceschopnost České republiky

Česká republika se nachází ve středu Evropy, a jelikož zde v minulosti byla hranice mezi státy západního a východního bloku, nachází se ČR na hranici, která jí přináší vysoké výhody i nevýhody konkurenceschopnosti. Velmi záleží na tom, zda se ČR porovnává se západními či východními zeměmi. V porovnání se západními zeměmi zvyšuje ČR svou konkurenceschopnost díky vysoce kvalifikované, avšak levnější pracovní síle či nižším cenám zemědělské půdy, avšak tyto klady v porovnání se zeměmi západními jsou zápory v porovnání se zeměmi východními, kde je jak pracovní síla, tak cena půdy ještě nižší, především v Rumunsku či Bulharsku. Samostatnou kapitolou jsou asijské země, především Čína, které dokáží své náklady na výrobu a pracovní sílu minimalizovat do takové míry, že je nemožné být jim konkurence schopní. [10 ,13]

Mezi obecné vlastnosti zvyšující českou konkurenceschopnost patří dlouhá tradice výroby, politická stabilita, vhodné podnikatelské prostředí a geografická poloha, která ovšem současně patří do jedné z největších nevýhod ČR ve vztahu konkurenceschopnosti s ostatními státy, a to především díky absenci přístupu k moři. Ten je v dnešní době, při stále se zvyšující globalizaci, velmi podstatným faktorem. Dalšími nevýhodami jsou například malý počet obyvatel, popřípadě technická a technologická stagnace.[12].

3.7 Společná zemědělská politika Evropské Unie

První společné kroky v oblasti zemědělské politiky Evropského hospodářského společenství (předchůdce dnešní Evropské unie) byly přijaty podpisem Římských smluv, kde byly vymezeny základní cíle společné zemědělské politiky (články 38-43) – zvýšit produktivitu výroby, stabilizovat trhy, zabezpečit dostatečné množství potravin pro obyvatelstvo, zajistit přiměřenou úroveň pro zemědělce a poskytovat spotřebitelům potraviny za přiměřené ceny. Z těchto cílů byly odvozeny i tři její základní principy – jednotný trh, preference společenství a finanční solidarita. V praxi to znamenalo, že měl být zajištěn volný pohyb komodit přes hranice členských států, jednotné vystupování při obchodování s nečlenskými zeměmi. Dále také ochrana producentů před vnější konkurencí a v neposlední řadě hrazení výdajů na společnou zemědělskou politiku ze společných zdrojů [17].

Naplňování výše zmíněných cílů se začalo uskutečňovat v roce 1962. V tomto roce rada ministrů dohodla na základních metodách společné organizace trhu pro obiloviny. Tato první dohoda posloužila jako vzor pro trhy s ostatními produkty. Naplno začaly principy společné zemědělské politiky fungovat koncem šedesátých let (1968), kdy Evropské společenství již mělo systém ochrany pro většinu produktů. Tento systém uzavíral domácí trhy před vnější konkurencí. Společná zemědělská politika byla v prvotní fázi založena na principu intervenčních nákupů, pokud tržní cena poklesla pod dohodnutou úroveň. V 70. letech se k této praktice přidaly dotování vývozu vlastních zemědělských produktů členských států a naopak zdanění dovozů z ostatních zemí. Tato politika měla za následek, že od 80. let začalo docházet k nadprodukcí a stále většímu zatěžování evropského rozpočtu. Koncem 80. let již byla rozpočtová zátěž tak vysoká, že hrozil finanční kolaps. Společně s vnějšími vlivy – především protestům ze strany zahraničních producentů ohledně silného protekcionalizmu, bylo zřejmé, že je zapotřebí společnou zemědělskou politiku přepracovat – snížit náklady a naopak zvýšit příjmovou část [18].

Výsledkem jednání byl tzv. Delorsův balík, který stanovil snížení garantovaných cen a kvótní systém pro jednotlivé členské státy, jehož cílem bylo zamezení nadprodukce. Další částí balíku byla dohoda o omezení růstu výdajů na zemědělství, v maximální míře 74% z hodnoty meziročního nárůstu hrubého národního produktu společenství. Delorsův balík také obsahoval první návrhy na zvýšení kvality a efektivity produkce. [18]

V roce 1992 byla přijata MacSharryho reforma, která dovolila dohodu v rámci GAAT a následné uzavření Uruguayského kola jednání o multilaterální liberalizaci světového obchodu. Jejím hlavním aktivem bylo odpoutání dotací od výše produkce, což mělo za následek snížení nadprodukce. Dále společenství opět snížilo garantované ceny, aby kompenzovalo producentům finanční výpadky, byly zavedeny přímé platby. Tyto platby byly stanoveny na základě rozsahu obdělávané půdy, počtu kusů dobytka aj. Část kompenzací byla vyplácena pouze na základě části půdy ladem. [22].

V roce 2003 společenství, tehdy již Evropská unie, přijalo další reformu – Fischlerovu, která zavedla jednu platbu na farmu. Došlo tak ke sloučení plateb a producenti již dostávali jen jednu celkovou namísto několika dílčích. Její výše byla určována buď na základě plateb dřívějších, či plateb na obdělávanou plochu v prvním roce zavedení systému. Třetí variantou výpočtu byla metoda hybridní, která kombinovala dvě předešlé varianty. Získávání přímých plateb bylo podmíněno dodržováním souboru legislativních norem tzn. Cross-compliance (pravidla pro ochranu životního prostředí, bezpečnost potravin a zdraví zvířat. Za nedodržování požadavků byly stanoveny sankce. Významnou součástí této reformy byl důraz na politiku rozvoje venkova, tzv. druhý pilíř společné zemědělské politiky, do kterého se začalo přesouvat stanovené procento z přímých plateb tzn z prvního pilíře.

V roce 2004 byl změněn systém financování společné zemědělské politiky pro období 2007-2013, kdy pro každý ze dvou pilířů vznikl samostatný fond. Evropský zemědělský záruční fond pro první pilíř a Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova pro pilíř druhý. V roce 2008 přišly změny v rámci kontroly stavu společné zemědělské politiky. Byl přijat balíček čtyř legislativních dokumentů, které upravovaly a drobně zasahovali do některých mechanismů szp jako například oddělení podpor od produkce, nové priority v oblasti rozvoje venkova, či změny v společného trhu s mlékem a mléčnými výrobky včetně postupného odstraňování tzv. mléčných kvót. [18,22]

Rozšiřování EU, především v roce 2005, kdy přistoupilo hned 10 zemí, zapříčinilo další zvýšení nároků na rozpočet szp, společně s tlakem WTO, vyústily tyto impulzy k nutnosti další reformy společné zemědělské politiky. Její příprava započala v roce 2010 a dohodnuta byla v roce 2013. Vůbec poprvé se na jejím spoluvytvoření podílel Evropský parlament. Reforma vstoupila v platnost v lednu roku 2014, ovšem velká část nových pravidel byla nastolena až od roku následujícího, tedy 2015. Hlavními cílem společné

zemědělské politiky se stal důraz na šetrný přístup k životnímu prostředí a podpora venkova. Dříve vytvořené pilíře zůstaly nezměněné. První pilíř jako podpora příjmů a opatření na řízení trhů a pilíř druhý, jehož úkolem byl rozvoj venkova. Součástí reformy byly důsledky: Snížit rozdíly ve výši podpory příjmů poskytované jednotlivým zemědělcům v rámci EU - snaha o snížení největších rozdílů napříč EU. Plán „ozelenění“ , který umožňoval poskytovat platby zemědělcům hospodařícím šetrně k životnímu prostředí a zlepšoval zacílení podpory příjmů pro zemědělce, kteří ji nejvíce potřebují – zemědělce v oblastech s přírodními omezeními, v odvětvích s nízkými příjmy, či mladé zemědělce. [18,22]

3.8 Změny Agrárního zahraničního obchodu ČR po vstupu do Evropské unie

Česká republika vstoupila do EU společně s dalšími 9 státy 1.5.2004. Vstupem do Evropské unie musela Česká republika přijmout pravidla společné zemědělské politiky (společná zemědělská politika, společná obchodní politika, společné celní předpisy a nástroje SZP při dovozu a vývozu zboží). Tento proces se ovšem neuskutečnil přes noc. Již několik let před samotným vstupem čeští zákonodárci připravovali a přijímali úpravy zákonů tak, aby vyhovovaly společné legislativě a i po přistoupení existovala určitá přechodná omezení, která měla platnost ještě několik následujících let. Největší změnou, která se paradoxně udála přes noc (s určitými výjimkami), bylo zrušení cel mezi ČR a ostatními členskými zeměmi, které umožnilo nové možnosti volného obchodu bez omezení v rámci trhu EU. Od přistoupení je proto za zahraniční obchod považován pouze obchod se třetími zeměmi, obchod se členskými zeměmi je označován jako trh vnitřní. Pravomoci vyjednávání obchodních podmínek při obchodu se třetími zeměmi, či stanovování dovozních cel spadají do gesce EU. V případě, kdy členský stát obchoduje samostatně se třetími zeměmi, musí respektovat jednání Evropské Unie. Při obchodu mezi členy EU, mohou státy podmínky upravovat [23]

Přistoupení ČR do Evropské Unie se hned v prvním roce projevilo příznivými hospodářskými výsledky a výrazným zvýšením příjmů ze zemědělské činnosti, podpor a dotací, hlavně díky přímým platbám ze Společné zemědělské politiky EU. Ovšem tento výsledek nelze brát jen v pozitivním světle, jelikož vyšší hospodářské výsledky byly hnány především právě zmíněnými podporami, naproti tomu již v roce 2005 poklesly příjmy ze

zemědělské výroby – klesla produkce a především rozměr českého zemědělství, které bylo kompenzováno zvyšováním dovozů.

Při porovnání před vstupního období 2001-2003 a po vstupního období 2007-2009, lze vyvodit, pokles některých zemědělských komodit především v živočišné výrobě (v chovu prasat), v produkci zeleniny a cukrovky. Naopak ostatní rostlinná produkce vykazovala nárůst. Za období 2005-2009 zůstalo české zemědělství v souhrnu přebytkové. Na druhou stranu došlo v těchto letech k nárůstu záporného průměrného ročního salda agrárního obchodu oproti letům 2001-2003 zhruba o 5mld. Vysvětlení lze najít ve skutečnosti, že docházelo k navýšení vývozu především u prvovýroby a naopak byl realizován vyšší dovoz výrobků s přidanou hodnotou. Došlo také k významnému navýšení podílu zemí Evropské Unie na českém AZO, oproti třetím zemím. [24]

V po vstupním období se oproti předešlým letům zvýšila míra soběstačnosti komodit s výjimkou řepky u rostlinných produktů, na druhou stranu se snížila míra soběstačnosti u produktů živočišných. Tento pokles byl zaznamenán u všech hlavních komodit (s výjimkou hovězího masa), docházelo tak k nadbytku domácí poptávky nad domácí produkcí, ovšem pouze v případě monogastrů byl tento převis natolik výrazný, že zapříčinil výrazný nárůst dovozu ze zahraničí. Dalšími významnými změnami, které lze porovnáním období vysledovat byly zvýšený zájem o zemědělskou půdu v letech po přistoupení EU a také významný posun modernizace a technologické vybavenosti zemědělských podniků. Dále také došlo k výraznému navýšení výměry ekologického zemědělství (které je jedním ze základních cílů Evropské Unie). Toto navýšení bylo převážně realizováno prostřednictvím trvale travnatých porostů (83% z výměry ekologického zemědělství). [24]

3.9 Struktura agrárního zahraničního obchodu České republiky

V současné době jsou nejčastěji používány dva hlavní druhy rozdělení, a to komoditní a teritoriální.

Komoditní struktura

Jak již název napovídá, jedná se o rozdělení na základě skladby zboží. Komoditní struktura vyobrazuje počet jednotlivých komodit, které má země k dispozici, či je naopak postrádá, čímž znázorňuje ekonomický potenciál dané země. Existuje několik rozdělení komoditní struktury. V praktické části této diplomové práce bylo použito rozdělení podle celního sazebníku, na jehož základě byla zvolena klasifikace dle harmonizovaného systému 02. Ten rozděluje agrární zahraniční obchod do 24 kapitol. Viz tabulka 1.[1,8]

Tab.č. 1 - Přehled kapitol HS 02 agrárních agregací HS01 - HS24

Kód HS	název kapitoly HS
01	Zvířata živá
02	Maso a droby požitelné
03	ryby, korýši, měkkýši a ostatní vodní bezobratlovci
04	Mléko, vejce, med a výrobky jedlé živočišného původu
05	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené
06	Rostliny živé a výrobky květinářské
07	Zelenina, rostliny, hlízy a kořeny požitelné
08	Ovoce, ořechy, jedlé slupky, citrusové plody a melouny
09	Káva, čaj, maté a koření
10	Obilí
11	Výr mlýnský, slad škrob, inulin a lepek pšeničný
12	Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma ap
13	Šelak, gumy, pryskyřice a jiné šťávy, výtažky rostlin
14	Materiály rostlinné, pletací a jiné výroby rostlinné
15	Tuky, oleje živočišné, rostlinné a pokrmové vosky
16	Přípravky z masa ryb, korýšů a jiných vodních bezobratlých
17	Cukr a cukrovinky
18	Kakao a přípravky kakaové
19	Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka a pečiva
20	Přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů
21	Přípravky potravinové různé
22	Nápoje, tekutiny lihové a ocet
23	Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo
24	Tabák a náhražky tabákové vyrobené

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Teritoriální struktura

Inženýr Peprný uvádí, že teritoriální struktura závisí především na geografické poloze a historických vztazích mezi zeměmi. Tato skutečnost vychází z faktu, že čím blíže je odbytová země, tím nižší jsou náklady spojené s dopravou. Proto velmi často platí, že země realizuje většinu svého zahraničního obchodu se sousedními státy, což je u AZO také případ České republiky. [9]

Dalším významným faktorem ovlivňujícím teritoriální strukturu je politická orientace dané země. Jako příklad lze uvést Severní Koreu. Jejím nejbližším sousedem je Jižní Korea, ale díky odlišné politické situaci je mezi těmito zeměmi vzájemný zahraniční obchod nulový.

Inženýr Peprný dodává, že teritoriální struktura by měla být proporčně rozdělena, aby odrazila intenzitu ekonomických vztahů či rozvojové směřování.[9]

Teritoriální struktura České republiky doznala v posledním století velkých změn. Tuto skutečnost lze přisoudit především politickému vývoji v naší zemi. Po druhé světové válce spadala tehdejší Československá socialistická republika do tzv. východního bloku a většina zahraničního obchodu byla v tomto období realizována s ostatními členy tohoto společenství.

Po roce 1989 a rozpadu tohoto uskupení nastalo uvolnění na trhu a ČR se otevřely také západní trhy, na které se především díky nižší ceně v oblasti AZO podařilo ČR proniknout, a to Německo, Rakousko.

Po roce 2004, kdy Česká republika přistoupila do Evropské unie, docházelo k postupnému odstranění překážek v rámci společného trhu a ČR v těchto letech své obchodní vazby na členské státy posilovala, jak má dokázat praktická část této diplomové práce.

4 Vlastní práce

4.1 Agrární zahraniční obchod České republiky

Tab.č.2 - Agrární zahraniční obchod ČR 2013 – 2018(mil. Kč)

Ukazatel	Průměr 2013-17	2018	Změny r. 2018 k o 13-17	
			v mil. Kč/p.b.	Index v %
Obrat	399 689,5	413 726,1	14 036,64	103,51
Vývoz	187 987,6	186 357,4	-1 630,17	99,13
Dovoz	211 701,9	227 368,7	15 666,83	107,40
Bilance	-23 714,3	-41 011,3	-17 297,00	172,94
Stupeň krytí dovozu vývozem	88,8	82,0	-6,8	92,32
Podíl netto-dovozu (schodku) na dovozu	11,2	18,0	6,8	160,79
Podíl netto-dovozu (schodku) na vývozu	12,7	22,0	9,3	173,33
Podíl obratu AZO na celkovém obratu ZO	5,6	4,9	-0,69	87,64
Podíl agrárního vývozu na celkovém vývozu	5,0	4,2	-0,75	84,99
Podíl agrárního dovozu na celkovém dovozu	6,3	5,7	-0,65	89,68

Zdroj:[16]

Agrární zahraniční obchod České republiky zaznamenává od vzniku státu v roce 1993 trvale klesající podíl na celkovém zahraničním obchodu. Zatímco ještě v roce 1993 byl podíl AZO na celkovém obratu 7,61%, v roce 2018 to bylo již jen 4,9% (tab.č 2).

Průměrný podíl AZO v předchozích 5 letech dosahoval hodnoty 5,6%. Tyto dvě hodnoty jen potvrzují letitý klesající trend. Ten lze sledovat jak v případě dovozu, tak v případě vývozu.

Jednou z hlavních příčin tohoto poklesu od vzniku samostatné České republiky byl negativní vývoj agrárního zahraničního obchodu – hodnota exportu rostla pomaleji než hodnota importu, důsledkem čehož rostlo záporné saldo českého AZO. Tuto příčinu se bohužel pro český AZO nadále nepodařilo zvrátit, jak dokládají údaje v tabulce (tab.č 2). Zatímco průměrná hodnota salda za posledních 5 let vykazovala zápornou hodnotu -23 ,7 mld. Kč, v roce 2018 došlo k masivnímu nárůstu na - 41 ,01 mld Kč.

Vysoký nárůst v průběhu let zaznamenal obrat AZO, který činil v roce 2018 cca 413 miliard proti zhruba 65 miliardám korun v roce 2003. Tento růst byl způsoben především přistoupením České republiky do Evropské unie, kdy se navýšil dovoz i vývoz v rámci obchodu ČR s ostatními členskými státy.

Růst vývozu byl vytvářen především díky zboží s relativně nízkou přidanou hodnotou (nízké kilogramové ceny), ovšem s vysokou hmotností. Oproti tomu hodnota dovozu se zvyšovala především díky zboží s vysokou přidanou hodnotou a nižší objemovou hmotností. Vzhledem k této skutečnosti lze říci, že i přes záporné saldo agrárního zahraničního obchodu Česká republika objemově více komodit AZO vyváží, než dováží. [2,16]

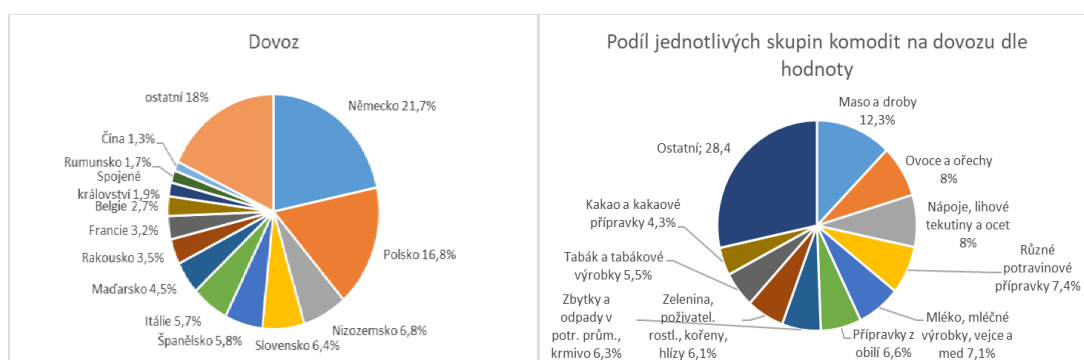
4.2 Nejvýznamnější destinace českého agrárního zahraničního obchodu

Agrární zahraniční obchod jednotlivých států je díky své povaze, to znamená kvůli vysokým nárokům na přepravu a náchylnosti komodit ke znehodnocení, obvykle realizován především s okolními státy. Česká republika v tomto ohledu není výjimkou.

Proto není překvapením, že mezi jejími čtyřmi nejvýznamnějšími obchodními partnery v agrárním zahraničním obchodě jsou tři sousední státy, konkrétně Slovensko, Německo a Polsko. Jako názorný příklad byl vybrán stav teritoriální struktury AZO z roku 2018.

Dovoz

Grafy 1,2 – Teritoriální a komoditní struktury českého agrárního dovozu v roce 2018

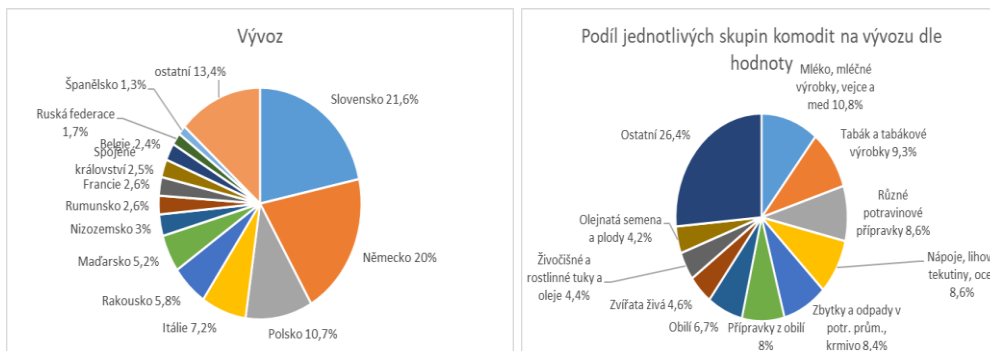
Zdroj:[16, vlastní zpracování]

Nejvýznamnějším dovozním partnerem AZO České republiky v roce 2018 bylo Německo, ze kterého pocházela více než pětina celého realizovaného dovozu tohoto roku, konkrétně se jednalo o 21,7% (graf č.1). Na druhém místě bylo Polsko s 16,8% a třetí se umístilo Nizozemsko s 6,8%. Nejvíce dováženými skupinami komodit podle hodnoty bylo maso a droby s podílem 12% (graf č.2). Na druhém a třetím místě byly skupiny Ovoce a ořechy a Nápoje lihové tekutiny a ocet shodně s 8%. Následovány jsou těmito skupinami v sestupném pořadí - Různé potravinové přípravy, mléko, mléčné výrobky, vejce a med,

Přípravy z obilí, Zelenina požitelná, rostlinné kořeny a hlízy, Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu a krmivo, Tabák a tabákové výrobky a na desátém místě Kakao a kakaové přípravy. [16]

Vývoz

Grafy 3,4 – Teritoriální a komoditní struktury českého agrárního vývozu v roce 2018

Zdroj: [16, vlastní zpracování]

Na straně vývozu agrárních zahraničních komodit bylo největším partnerem České republiky v roce 2018 Slovensko s podílem 21,6% (graf č. 3), tedy více než pětinovým podílem, na celkovém vývozu AZO. Druhé bylo Německo s 20% a třetí Polsko s 10,7%. Nejvýznamnějšími skupinami komodit českého zahraničního agrárního obchodu podle hodnoty, bylo Mléko a mléčné výrobky (graf č. 4), na druhém a třetím místě se umístila skupina Tabák a tabákové výrobky a skupina Různé potravinové přípravky s 9,3%, respektive 8,6% v případě potravin. Následovaly sestupně skupiny Nápoje, lihové tekutiny a ocet, Zbytky a odpady v potravinářském průmyslu, Přípravky z obilí, Živá zvířata,

Živočišné a rostlinné tuky a oleje a desáté místo obsadila skupina komodit Olejnata semena a plody. [16]

4.3 Podíl ČR v rámci vnitřního agrárního zahraničního obchodu EU 28

Dovoz

Tab.č.3 – Procentuální podíly dovozů jednotlivých členských států na vnitřním AZO

1	Německo	19,10	15	Rumunsko	1,65
2	Francie	11,47	16	Řecko	1,41
3	Spojené království	10,53	17	Maďarsko	1,39
4	Nizozemsko	8,94	18	Finsko	1,15
5	Itálie	8,04	19	Slovensko	1,13
6	Belgie	6,83	20	Litva	0,83
7	Španělsko	5,43	21	Chorvatsko	0,68
8	Polsko	4,11	22	Bulharsko	0,66
9	Rakousko	2,87	23	Lotyšsko	0,63
10	Švédsko	2,61	24	Lucembursko	0,60
11	Dánsko	2,27	25	Slovinsko	0,53
12	Portugalsko	2,21	26	Estonsko	0,37
13	Česká republika	2,13	27	Kypr	0,24
14	Irsko	2,02	28	Malta	0,15

Zdroj:[16, vlastní zpracování]

Dovoz agrárních komodit do České republiky představuje 2,13% celkového dovozu mezi jednotlivými státy. ČR se s tímto podílem umístila na 13. místě z 28 zemí Evropské unie (tab.č.3). Toto postavení v rámci žebříčku odpovídá mimo jiné malé rozloze ČR a počtu obyvatel. Tyto faktory potvrzuje čelo tohoto žebříčku, kde se na prvních třech místech umístily Německo, Francie a Spojené království, tedy země s velkou rozlohou a vysokým počtem obyvatel, naproti tomu žebříček uzavírají Kypr a Malta, které mají malou rozlohu a malý počet obyvatel.

Vývoz

Tab.č.4 – Procentuální podíly vývozu jednotlivých členských států na vnitřním AZO

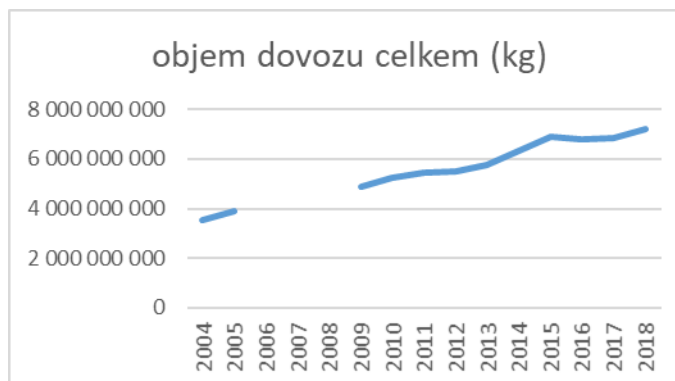
1	Nizozemsko	18,26	15	Portugalsko	1,33
2	Německo	14,94	16	Řecko	1,19
3	Francie	10,14	17	Rumunsko	1,15
4	Španělsko	9,29	18	Bulharsko	0,83
5	Belgie	8,48	19	Litva	0,81
6	Itálie	7,03	20	Slovensko	0,69
7	Polsko	6,15	21	Slovinsko	0,38
8	Spojené království	4,28	22	Lotyšsko	0,37
9	Dánsko	3,24	23	Chorvatsko	0,33
10	Rakousko	2,37	24	Finsko	0,33
11	Irsko	2,37	25	Lucembursko	0,29
12	Maďarsko	1,91	26	Estonsko	0,24
13	Švédsko	1,82	27	Kypr	0,07
14	Česká republika	1,70	28	Malta	0,01

Zdroj:[16, vlastní zpracování]

V případě vývozu agrárních komodit z ČR do členských zemí obsadila Česká republika 14. místo s podílem 1,7% na celkovém unijním exportu (tab.č.4). Zajímavé je první místo tohoto žebříčku, které zaujalo Nizozemsko, i když nepatří mezi největší ani nejlidnatější státy Evropské unie. Jeho postavení je dáno tím, že se jedná o zemi, která je vstupní branou pro lodní dopravu, a jelikož statistika nerozlišuje, co je v dané zemi vyrobeno a co jen reexportováno, dostalo se Nizozemí až na první místo. Na dalších místech se umístily Německo, Francie a Španělsko, tedy státy s velkou rozlohou, u nichž bylo přední umístění očekáváno. Druhá strana žebříčku přinesla předpokládané výsledky a stejně jako v případě dovozu, tak i u vývozu se na posledních dvou místech umístil Kypr a Malta.

4.4 Objem dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR

Graf č.5 – Objem dovozu HS1-HS24 v jednotlivých letech (osa x – sledovaný rok, osa y – objem v kilogramech)

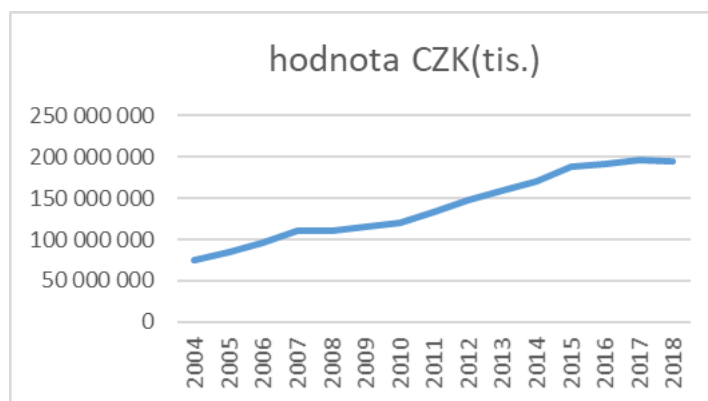
Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Objem dovozu zkoumaných agregací z EU28 vykazoval ve sledovaném období rostoucí charakter. Zatímco v roce 2004 činil celkový objem dovozu

3 918 tis. tun a byl nejnižší ze sledovaných let, v roce 2018 to bylo již 7 192 tis. tun, tedy 1,8krát více, než v roce prvním a jednalo se o vůbec nejvyšší zaznamenanou hodnotu z vybraného období. Uvedené tvrzení lze potvrdit grafem č.5, který měl ve většině sledovaných let rostoucí tendenci. Výjimku tvořil pouze rok 2016, kdy byl zaznamenán mírný meziroční pokles. Ten byl zapříčiněn díky velkému snížení dovozu 5 skupin agregací, konkrétně Cukru a cukrovinek (-97 tis. tun), Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo (-81 tis.tun), Materiály rostlinné pletací a jiné výrobky rostlinné (-62 tis.tun), Semena plody rostliny léčivé průmyslové sláma a podobné (-50 tis. tun) a Obilí (-40 tis. tun). Při porovnání let 2004 a 2018 byl nárůst objemu ve druhém zmiňovaném roce dosažen u všech skupin agregací, ten vůbec nejvyšší byl zaznamenán u skupiny Semena plody, rostliny léčivé průmysl sláma a podobné a činil 639 tis.tun. Následovali se zhruba poloviční hodnotou skupiny Maso a droby požitelné, Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné, Nápoje tekutiny lihové ocet a Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu krmivo.

4.5 Hodnota dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR

Graf č.6 – Hodnota dovozu HS1-HS24 v jednotlivých letech (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota v tis.kč)

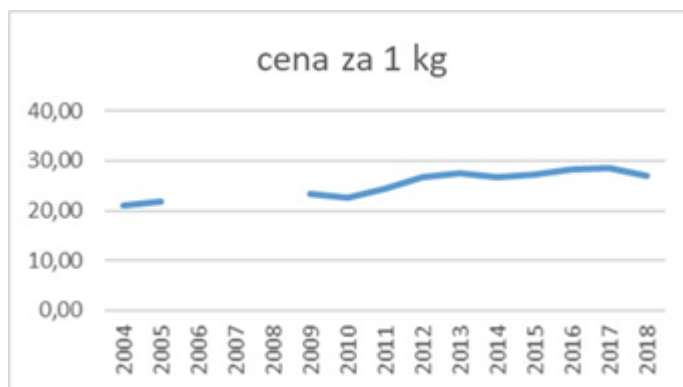

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Na růstový trend poukazuje také graf (č.6) vývoje hodnoty dovezených agregací HS1-HS24 z EU28 do České republiky v jednotlivých sledovaných letech. Ten stejně jako graf objemu dovozu vykazoval zvyšující tendenci. Nárůst hodnoty byl zaznamenán po celé období, vyjma roku posledního, kdy došlo meziročně k mírnému poklesu. Jeho příčinu lze nalézt především v meziročním poklesu skupiny agregací Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové a vosky, který klesl o 2,1 mld. Dále také v poklesu hodnoty Cukru a cukrovinek (-0,98 mld) a Káva, čaj a maté koření (-0,7mld). I přes meziroční pokles v roce 2018, hodnota dovozu skupin agregací, značně přesahovala hodnotu z roku 2004, konkrétně 2,29krát. Vyšší hodnoty v roce 2018 v porovnání s rokem 2004 vykazovaly všechny skupiny agregací. Nejvyšší rozdíl by zaznamenán u skupiny Maso a droby požitelné a činil 21 mld., následovali skupiny Mléko vejce med výrobky jedlé živočišného původu s rozdílem 10mld a Nápoje, tekutiny lihové a ocet s 9mld.

4.6 Průměrná kilogramová cena dovozu skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR

Graf č.7 – Kilogramová cena skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech (osa x – sledovaný rok, osa y – kilogramová cena v Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Oproti grafům celkového objemu dovozu a celkové hodnoty dovozu ve sledovaném období měl graf průměrné kilogramové ceny(č.7) odlišný průběh. I z jeho vyobrazení je patrný nárůst v průběhu období, avšak na rozdíl od grafů předešlých měl odlišný charakter a nevyznačoval se téměř výhradně jen růstovým trendem. Mezi jednotlivými lety je možné nalézt také hned několik meziročních poklesů, konkrétně v letech 2010, 2014, a 2018.

Při porovnání těchto tří grafů lze konstatovat, že zatímco v roce 2010 a 2014 dokázal navýšený meziroční objem dovozu těchto skupin agregací převýšit vliv meziročního poklesu kilogramové ceny, a došlo tedy k navýšení hodnoty, v letech 2015 a 2018 tomu bylo naopak, vliv průměrné ceny převýšil vliv objemu a hodnota kopírovala jeho meziroční trend růstu v roce 2015, respektive pokles v roce 2018.

Při použití logaritmického rozkladu vyplývá, že změna hodnoty v roce 2018 oproti roku 2004 byla z 73,58% způsobena vlivem změny objemu a z 26,42% vlivem změny kilogramové ceny (viz. tab.č.5).

Tab.č.5 – Procentuální podíl vlivu objemu a ceny na velikosti hodnoty dovozu v roce 2018

	kilogramová cena	Objem
Hodnota	26,42%	73,58%

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

4.7 Agregátní skladba dovozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018

Tab.č.6 a 7 – Agregátní skladba dovozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018

Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo	9,43	Tabák náhražky tabákové vyrobené	3,71	Maso a droby požitelné	13,77	Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové vosky	3,63
Přípravky potravinové různé	8,30	Rostliny živé a výrobky květinářské	3,23	Mléko vejce med výrobky jedlé živočišného původu	8,18	Přípravky z masa ryb koryšů aj vod bezobratlí	2,87
Maso a droby požitelné	7,85	Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	2,77	Nápoje tekutiny lihové ocet	7,81	Káva čaj maté koření	2,62
Přípravky z obilí mouky škroby mléka pečivo	7,80	Přípravky z masa ryb koryšů aj vod bezobratlí	2,35	Přípravky z obilí mouky škroby mléka pečivo	7,46	Cukr a cukrovinky	2,28
Nápoje tekutiny lihové ocet	7,77	Obilí	1,32	Přípravky potravinové různé	7,06	Rostliny živé a výrobky květinářské	2,24
Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné	7,60	Káva čaj maté koření	1,32	Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo	6,54	Obilí	1,49
Ovoce ořechy jedlé slupky citr plodů melounů	7,10	Ryby koryši měkkýši a ost vodní bezobratlovci	0,94	Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné	6,33	Ryby koryši měkkýši a ost vodní bezobratlovci	1,35
Mléko vejce med výrobky jedlé živočišného původu	7,07	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	0,82	Tabák náhražky tabákové vyrobené	5,65	Výr mlýnské slad škroby inulin lepek pšeničný	0,94
Kakao a přípravky kakaové	5,62	Zvířata živá	0,78	Ovoce ořechy jedlé slupky citr plodů melounů	5,52	Zvířata živá	0,73
Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové vosky	4,76	Výr mlýnské slad škroby inulin lepek pšeničný	0,71	Kakao a přípravky kakaové	4,82	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	0,71
Přípravky ze zeleniny ovoce ořechů	4,33	Šelak gumy pryskyřice aj šťávy výtahy rostl	0,48	Přípravky ze zeleniny ovoce ořechů	3,91	Šelak gumy pryskyřice aj šťávy výtahy rostl	0,26
Cukr a cukrovinky	3,90	Materiály rostlinné pletací aj výr rostlinné	0,04	Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	3,80	Materiály rostlinné pletací aj výr rostlinné	0,04

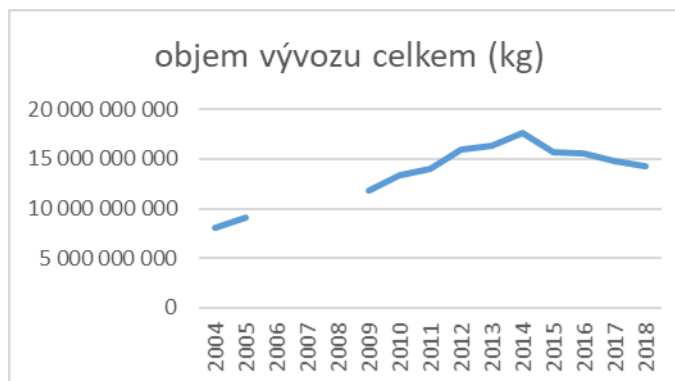
Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Při porovnání procentuálních podílů jednotlivých skupin agregací na celkovém dovozu z EU28 (tab.č.6 a 7) v prvním a posledním sledovaném roce, je hned na první pohled zřejmé, že během let došlo k výrazným změnám skladby. Zatímco v prvním sledovaném roce obsadily první pozici Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo s 9,43%, následované Přípravky potravinářské různé s 8,3% a Maso a droby požitelné s 7,85%, v roce 2018 se Maso a droby požitelné posunuly na první místo s 13,77%. Oproti tomu Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo se propadli až na šesté místo s 6,54%. Pokles jak procentuální, tak žebříčkový zaznamenaly také Přípravky potravinové různé, které s 7,06% obsadily čtvrté místo. Naopak si polepšila skupina agregací Mléko, vejce, med a výrobky jedlé živočišného původu, která se posunula ze čtvrtého místa v roce 2004 na místo druhé v roce 2018 s podílem 8,18%, oproti 7,07% v roce 2004. Výrazné změny lze také pozorovat u skupiny agregací Káva, čaj, maté a koření, která si značně polepšila, když v roce 2018 tvořila 2,62% celkové hodnoty dovozu oproti 1,32% v roce 2004. Naproti tomu význačný pokles byl zaznamenán u skupiny agregací Cukr a cukrovinky, která zaznamenala v roce 2018 propad na 2,28% oproti 3,9% v roce 2004.

4.8 Objem vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28

Graf č.8 – Objem vývozu HS1-HS24 do EU28 v jednotlivých letech
(osa x – sledovaný rok, osa y – objem v kilogramech)

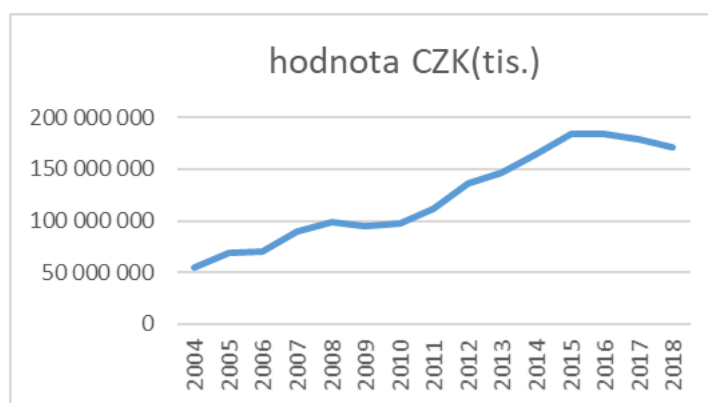
Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Stejně jako v případě dovozu, tak i objem vývozu skupin agregací (graf.8) z České republiky do EU28, zaznamenal po vstupu do Evropské Unie značný růst. V tomto případě se jednalo o ještě výraznější růst, než tomu bylo u dovozu. V roce 2014, kdy bylo zaznamenáno vůbec nejvyšší množství, činil objem hodnotu 17 700 tis. tun. Jednalo se o 2,2 krát vyšší množství, než v prvním sledovaném roce. Ovšem na rozdíl od dovozu, vývoz v posledních sledovaných letech vykázal změnu trendu a docházelo pravidelně k meziročním poklesům objemu vývozu, a to až do konce období. I přes tyto poklesy činila v roce 2018 hodnota vývozu sledovaných skupin agregací 14 304 tis. tun, což bylo 1,57krát více, než v roce prvním. Oproti dovozu, kde nebylo možné jednoznačně poukázat na některou ze skupin agregací a označit ji za největšího hybatele meziročních změn během celého období, zde to možné je, konkrétně skupiny agregací - Obilí a Nápoje tekutiny lihové ocet. Tyto dvě skupiny měly téměř celé období zásadní vliv na vývoj celkového grafu. Zatímco v letech 2005 až 2014 se nepravidelně střídali na první pozici nejvyššího meziročního přírůstu objemu napříč všemi skupinami a tlačily tak celkový objem vzhůru, byla to právě skupina Nápoje tekutiny lihové ocet, která v roce 2015 zaznamenala vysoký meziroční pokles objemu a změnila trend celkové křivky. Tato skupina vykázala nejvyšší pokles ještě v roce 2017, naopak v roce 2018 ji vystřídalo s nejvyšší hodnotou objemu meziročního poklesu opět obilí.

Při porovnání let 2018 a 2004 vzrostly objemy téměř všech sledovaných skupin agregací. Nejvíce již výše zmíněné skupiny Obilí (+2 280 tis. tun) a Nápoje tekutiny lihové ocet (+940 tis. tun). Pokles byl zaznamenán pouze u dvou skupin a to Výrobky živočišného původu jinde neuvedené (- 3,4 tis. tun) a Rostliny živé a výrobky květinářské (- 5,4 tis.tun).

4.9 Hodnota vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28

Graf č.9 – Hodnota vývozu skupin agregací do EU28 v jednotlivých letech

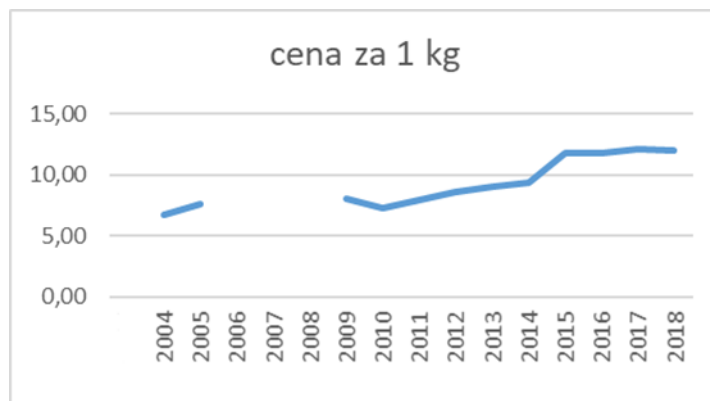
letech (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota v tis. Kč)

Graf vývoje hodnoty vývozu skupin agregací HS1-HS24 ve sledovaném období převážně rostoucí charakter (graf.č.9). Meziroční pokles byl zaznamenán pouze v roce 2009 a poté až v posledních třech letech, kdy se ovšem jednalo jen o pokles mírný. Z komplexního pohledu došlo mezi lety 2004 a 2018 vysokému nárůstu, jak dokládá porovnání prvního a posledního sledovaného roku, kdy v roce 2018 byla hodnota vývozu 3,1 krát vyšší, než v roce 2004.

V případě porovnání meziročních změn hodnot jednotlivých skupin nelze nalézt, na rozdíl od objemu, pouze jednu či dvě skupiny, které by měly dostatečnou sílu určovat směr křivky bez ohledu na počínání ostatních. Mezi skupiny s nejvyššími výkyvy, které nejvíce utvářely celkový směr, patřily především skupiny Mléko vejce med výrobky jedlé živočišného původu, Obilí a Tabák náhražky tabákové vyrobené. Při porovnání první a posledního roku lze konstatovat, že růst hodnoty byl v roce 2018 oproti roku 2004 zaznamenán u všech 24 skupin agregací. Ten vůbec nejvyšší u skupiny agregací Tabák, náhražky tabákové vyrobené (+14,9mld), naopak nejnižší u Materiály rostlinné, pletací a jiné výrobky rostlinné (+46 mil.)

4.10 Průměrná kilogramová cena vývozu skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU

Graf č.10 – Kilogramová cena skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech (osa x – sledovaný rok, osa y – kilogramová cena v Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Průměrná kilogramová cena vývozu skupin agregací během vybraného období téměř zdvojnásobila svou hodnotu, kdy zatímco v prvním roce činila 6,73,-Kč/kg a jednalo se o vůbec nejnižší hodnotu ze sledovaných let, v roce 2018 již dosahovala téměř dvojnásobku, konkrétně 11,95,-Kč/kg (Graf. č.10). Že se nejednalo o ojedinělý výkyv, dokládá graf číslo 8 a zjištěné hodnoty v předešlých letech 12,14,-Kč v roce 2017, 11,82,- Kč v roce 2016 a 11,79,-Kč v roce 2015.

Při porovnání vývoje grafů objemu vývozu, hodnoty a průměrné kilogramové ceny je patrné, že hodnota v jednotlivých letech byla více ovlivněna objemem vývozu v těchto letech než kilogramovou cenou. To lze dokázat na příkladech z let 2010, 2015, 2016 a 2017. Zatímco kilogramová cena byla v roce 2010 meziročně nižší, objem, a stejně tak hodnota, vykázaly meziroční nárůst.

Obdobně tomu bylo i v letech 2015,2016 a 2017, kdy naopak kilogramové ceny vykazovaly meziroční nárůst, proti tomu objem a hodnota zaznamenávaly pokles.

Toto tvrzení lze doložit také logaritmickým rozkladem, který poukazuje na skutečnost, že změna hodnoty v roce 2018 oproti roku 2004 byla z 50,07% způsobena vlivem změny objemu a ze 49,93% vlivem změny kilogramové ceny (viz. tab.č. 8).

Tab.č.8 – Procentuální podíl vlivu objemu a ceny na velikosti hodnoty vývozu v roce 2018

	kilogramová cena	Objem
Hodnota	49,93%	50,07%

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

4.11 Agregátní skladba vývozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018

Tab.č.9 a 10 – Agregátní skladba vývozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018

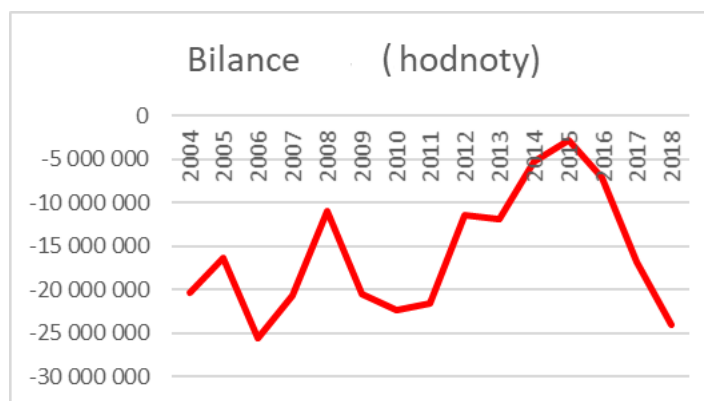
Cukr a cukrovinky	12,12	Přípravky ze zeleniny ovoce ořechů	2,94	Mléko vejce med výrobky jedlé živočiš. původu	10,23	Přípravky z masa ryb korjůšů aj vod bezobratl	3,18
Mléko vejce med výrobky jedlé živočiš. původu	11,10	Výr mlýnské slad škroby inulin lepek pšeničný	2,90	Tabák náhražky tabákové vyrobené	10,13	Maso a droby požitelné	2,69
Nápoje tekutiny lihové ocet	10,37	Obilí	2,83	Přípravky potravinové různé	8,39	Káva čaj maté koření	2,40
Přípravky potravinové různé	9,90	Ryby korjůš měkkýši a ost vodní bezobratlovci	2,22	Přípravky z obilí mouky škroby mléka pečivo	8,14	Ryby korjůš měkkýši a ost vodní bezobratlovci	2,28
Zvířata živá	5,88	Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové vosky	2,18	Nápoje tekutiny lihové ocet	7,86	Přípravky ze zeleniny ovoce ořechů	2,23
Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	5,60	Přípravky z masa ryb korjůšů aj vod bezobratl	1,70	Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo	7,77	Ovoce ořechy jedle slupky citr plodů melounů	2,11
Přípravky z obilí mouky škroby mléka pečivo	5,16	Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné	1,42	Obilí	7,26	Výr mlýnské slad škroby inulin lepek pšeničný	1,73
Kakao a přípravky kakaové	4,72	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	1,11	Tuky oleje živočišné rostlinné pokrmové vosky	4,84	Zelenina rostliny hlízy kořeny požitelné	1,53
Maso a droby požitelné	4,62	Káva čaj maté koření	0,78	Zvířata živá	4,44	Výrobky živočišného původu jinde neuvedené	0,56
Tabák náhražky tabákové vyrobené	4,30	Šelak gumy pryskyřice aj šťávy výtažky rostl	0,74	Cukr a cukrovinky	4,07	Rostliny živé a výrobky květinářské	0,44
Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo	3,72	Rostliny živé a výrobky květinářské	0,49	Semena plody rostliny léčivé průmysl sláma ap	3,74	Šelak gumy pryskyřice aj šťávy výtažky rostl	0,39
Ovoce ořechy jedle slupky citr plodů melounů	3,21	Materiály rostlinné pletací aj výr rostlinné	0,01	Kakao a přípravky kakaové	3,56	Materiály rostlinné pletací aj výr rostlinné	0,03

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

V roce 2004 měl nejvyšší procentuální podíl na hodnotě vývozu skupin agregací HS1-HS24 cukr a cukrovinky, konkrétně 12,12%, následované skupinou – mléko vejce med a výrobky jedlé živočišného původu s 11,10% a nápoje, tekutiny lihové a ocet s 10,37% (tab.č.9). Oproti tomu žebříček v roce 2018 doznal změn(tab.č.10). Na první místo se posunula skupina – mléko, vejce, med a výrobky jedlé živočišného původu s 10,23%, následované skupinou – Tabák a náhražky tabákové vyrobené s 10,13%. Tato skupina si oproti prvním vybranému roku výrazně polepšila, když se její podíl na celkové hodnotě zvýšil více než dvojnásobně. Na třetí místo se posunula s 8,39% skupina – Přípravky potravinové různé. Na dalších pozicích došlo k výraznějším procentuálním změnám v případě skupin – káva, čaj a maté koření a také obilí, které zaznamenaly vysoký procentuální nárůst mezi vybranými lety, konkrétně káva z 0,78% na 2,4%, respektive z 2,83% na 7,26% v případě obilí.

4.12 Bilance hodnoty dovozu a vývozu ve zvoleném období

Graf č.11 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HS1-HS24 ČR ve vztahu k EU28 (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota bilance v tis. Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Bilance hodnot dovozu a vývozu skupin agregací HS1-HS24 České republiky ve vztahu k zemím EU 28 ve sledovaných letech dosahovala ve všech letech z pohledu ČR záporných hodnot. Z toho lze vyvodit, že hodnota dovozu každoročně převyšovala hodnotu vývozu. Tento trend ovšem neměl jasný charakter a velmi často se meziročně bilance velmi lišila, a tak zatímco v prvním roce činila cca -20 mld., v roce 2006 to bylo již miliard 25. Naproti tomu vůbec nejnižší rozdíl mezi dovozem a vývozem byl zaznamenán v roce 2015, kdy činil „pouhých“ – 2,7 miliard. Tento vyrovnávací trend bohužel v následujících letech nepokračoval a naopak se propast mezi vývozem z ČR a dovozem opět razantně prohlubovala. V posledním sledovaném roce činila bilance opět již vysokých – 24 miliard (graf.č.11).

Při porovnání let 2018 a 2004, byl nejhorší rozdíl z jednotlivých skupin agregací zjištěn u Maso a droby požitelné (-18,9mld Kč), kde byl zaznamenán pokles hodnoty dokonce ve všech sledovaných meziročních komparacích a tato skupina měla nejvyšší podíl na negativním vyznění celkového grafu. Naopak skupiny Obilí a Tabák, náhražky tabákové vyrobené byly ty, které během období vykazovaly více rostoucí meziroční tendenci a byly to stimuly, které snižovaly celkovou zápornou bilanci českého AZO. Ovšem i ony vykazovaly v posledním meziročním porovnání bilancí (2017-2018) vysoký pokles, což mělo za následek prohlubování bilance na konci sledovaného období.

4.13 Lfi index skupin agregací HS1-HS24

Graf č.12 - Vývoj LFI indexu skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech ve vztahu s EU28

Tab.č.11 - Hodnoty LFI indexu skupiny agregací HS1 - HS24 České republiky ve vztahu k EU28 (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota LFI)

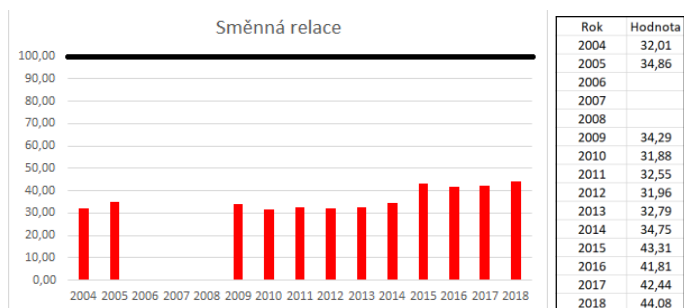
Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Na počátku sledovaného období byla Česká republika v komparativní nevýhodě vůči Evropské Unii, tato nevýhoda přetrvávala až do roku 201, s výjimkou v roce 2008, kdy ČR dokázala dostat do lehké komparativní výhody. Toto překlopení výhody na stranu ČR bylo dáno rychlejším růstem hodnoty vývozu, než hodnoty dovozu. Stejně skutečnosti stály za změnou i v roce 2012, kdy se ČR opět dostala do komparativní výhody a dokázala i ji udržet i několik následujících let. V závěru sledovaného období se ovšem komparativní výhoda postupně snižovala až do posledního roku, kde se Česká republika propadla do komparativní nevýhody. Za změnou trendu v posledních letech stál rychlejší pokles hodnoty vývozu, než hodnoty dovozu. jak naznačují graf č. 12 a tabulka č. 11.

4.14 skupin agregací HS1-HS24

Graf č.13 - Směnná relace skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech ve vztahu k EU

Tab.č.12 - Směnná relace skupin agregací HS1 - HS24 České republiky ve vztahu k EU28 v jednotlivých letech

(osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota směnné relace)

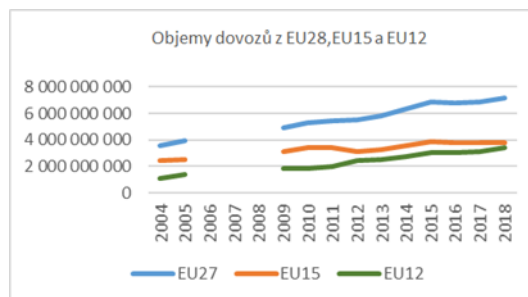
Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Česká republika měla ve sledovaném období ve všech vybraných letech neefektivní kilogramové ceny souhrnného souboru agregací HS1-HS24 vůči průměrným kilogramovým cenám EU, jak dokazuje graf č. 13. Tato neefektivita v průběhu

jednotlivých let oscilovala v rozmezí 31,88% - 44,08%. Z toho lze konstatovat, že průměrné kilogramové ceny ČR nedosahovali ve sledovaných letech ani poloviny průměrných cen v EU, což ostatně také dokládá tabulka č.12.

4.15 Porovnání objemu dovozů ze zemí EU15 a EU12 do ČR

Graf č.14 – Porovnání objemů dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR (osa x – sledovaný rok, osa y – objem v kilogramech)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Jak již bylo v této práci dříve zmíněno, objem dovozu skupin agregací HS1-HS24 ze zemí EU28 do České republiky zaznamenával během sledovaného období hlavně rostoucí charakter (graf. č.14). Při rozdělení EU28 na EU15 a členské státy, které přistoupily společně s ČR, popřípadě ještě později, je patrné, že větší objem dovozu byl

v prvním sledovaném roce uskutečněn ze zemí EU15. Tento stav zůstával stejný během celého období. Postupem let ovšem docházelo k postupnému snižování rozdílu objemů dovezených agregací ze zemí EU15 a EU12.

Při bližším pohledu lze zjistit, že mezi roky 2004 a 2018 došlo k navýšení objemu dovozu ze zemí EU15 u 21 z 24 skupin agregací. Nejvyšší hodnoty v roce 2018 oproti roku 2004 byly zaznamenány u skupin agregací Zelenina, rostliny, hlízy a kořeny požitelné, Maso a droby požitelné, Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka a pečivo a Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobně. Všechny tyto čtyři skupiny vykázaly nárůst přes 100 tis. tun. Naopak pokles vykazovaly pouze tři skupiny agregací – Nápoje, tekutiny lihové a ocet (-37 tis. tun), Ryby, koryšci, měkkýši a ostatní vodní bezobratlí (-0,8 tis. tun) a Tabák, náhražky tabákové vyrobené (-0,7 tis.tun).

V případě dovozu ze zemí EU vykazovalo nárůst objemu v roce 2018, oproti roku 2004 dokonce 23 z 24 skupin agregací. Jedinou skupinou, která vykazovala pokles, byla Kakao a přípravky kakaové (-4 tis. tun). Oproti tomu nejvyšší nárůst byl zaznamenán u skupin Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobné (+540tis, tun), Nápoje, tekutiny lihové a ocet (+360 tis. tun) a Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo (+311 tis. tun).

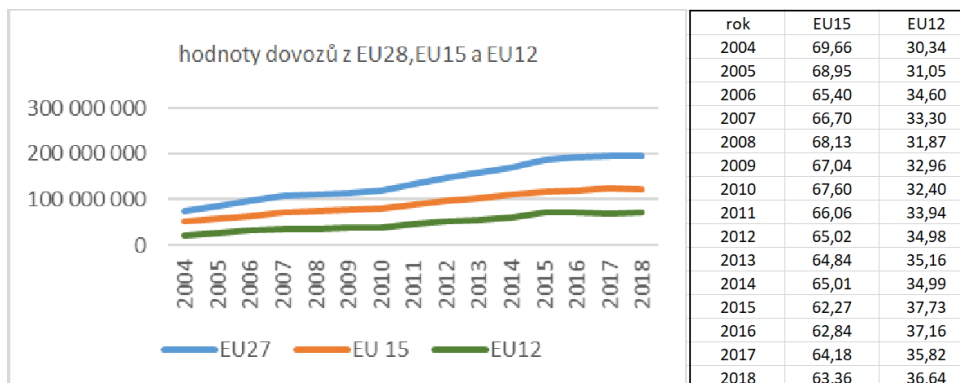

4.16 Porovnání hodnot dovozů ze zemí EU15 a EU12 do ČR

Graf č.15 – Porovnání hodnot dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR

Tab.č.13 – Procentuální podíly EU15 a EU12 na celkové hodnotě dovozu z EU28

(osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota v tis. Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

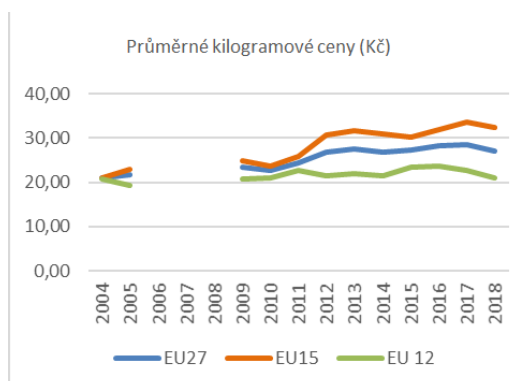
Oproti objemu dovozu EU15 a EU 12, jejichž rozdíl se v posledních letech snižuje, zůstal poměr hodnot po celé období téměř neměnný (Graf. č.15).

Dovoz ze zemí EU 15 osciloval ve všech vybraných letech kolem podílu dvou třetin, oproti tomu EU 12 si drželo třetinový podíl (tab.č.13). Tento rozdíl v grafech lze přičíst pohybu se kilogramových cen agregací HS1-HS24 při dovozu z EU 12, kdy díky poklesu bylo za stejnou cenu možno zakoupit větší množství agregací, což mělo za následek rychlejší růst objemu dovozu agregací, než byla tendence hodnot.

Toto tvrzení lze doložit grafem kilogramových cen (graf. č, 16), který poukazuje na pohyb kilogramových cen během období. Z tohoto grafu také lze vyčíst skutečnost, že zatímco ceny EU15 byly vyšší než průměrné kilogramové ceny EU28, naopak ceny EU12 byly nižší.

Graf. č. 16 – Porovnání průměrných kilogramových cen dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR

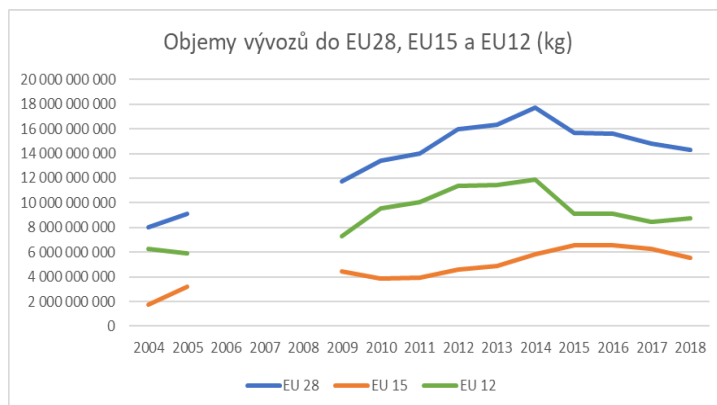
(osa x – sledovaný rok, osa y – kilogramová cena v Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

4.17 Porovnání objemu vývozu z ČR do zemí EU15 a EU12

Graf č.17 – Porovnání objemů vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12 (osa x – sledovaný rok, osa y – objem v kilogramech)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Graf vývozu agregací HS1-HS24 z České republiky do zemí EU 15 a EU 12 vykazoval velmi odlišný průběh, než tomu bylo v případě dovozu. Zatímco na straně dovozu převládaly země EU 15, tak v případě vývozu mířilo větší množství agregací na trhy EU 12, jak dokládá graf č. 17. Dále je také jasně viditelné, že vývoje objemů v jednotlivých letech a jejich meziroční trend se v mnoha letech u obou skupin výrazně lišily. K prvnímu rozdílu došlo již ve druhém roce, kdy se objem vývozu do EU15 zvýšil, naopak vývoz do zemí EU 12 zaznamenal meziročně pokles. Ve střední části vybraných let byl nastolen převážně opačný trend a nůžky mezi objemy těchto dvou skupin se rozevíraly. Až v roce 2015 došlo díky vyššímu meziročnímu propadu vývozu u skupiny EU12 a zároveň k mírnému růstu u skupiny EU 15 k opětovnému přiblížení. (graf č. 17.)

Při rozložení na jednotlivé agregátní skupiny lze vidět, že objem vývozu do zemí EU 15 vzrostl za dané období u většiny skupin, konkrétně u 19 ze 24 sledovaných. Výrazně nejvyšší nárůst zaznamenala skupina Obilí (+2 078 tis. tun), s odstupem následovaná skupinou Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu (+ 687 tis. tun) a Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo (+ 550tis tun). Naopak nejvyšší pokles byl zaznamenán u skupiny Nápoje, tekutiny lihové a ocet (-135 tis.tun) a Ovoce, ořechy, jedlé slupky citrusových plodů a melounů (-45 tis. tun).

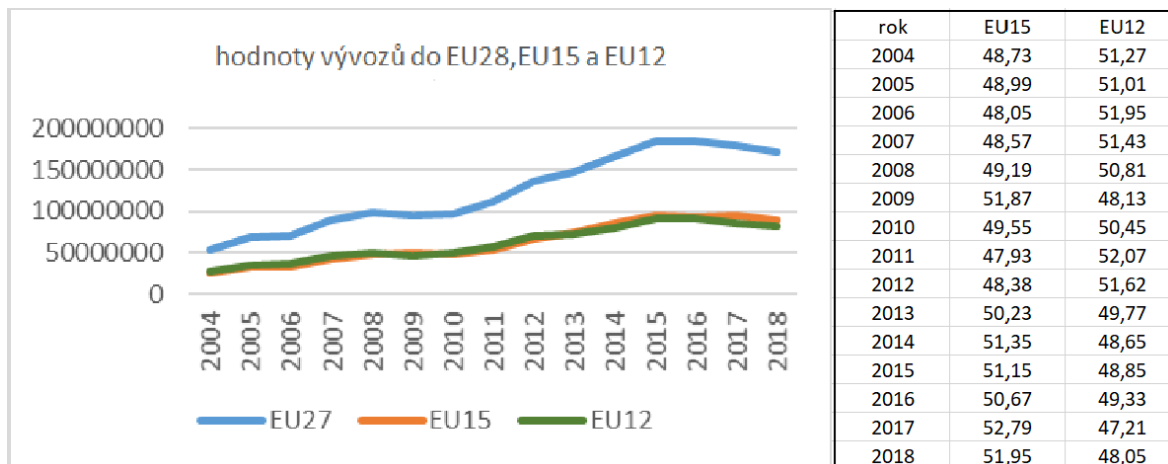
V případě vývozu do EU12 vykazovalo nárůst v roce 2018 vůči roku 2004 dokonce 21 ze 24 skupin. Jedinými skupinami s poklesem objemu byly Výrobky živočišného původu jinde neuvedené (-6,5 tis. tun), Rostliny živé a výrobky květinářské (-3,8 tis. tun) a Šelak, gumy, pryskyřice a jiné šťávy, výtažky rostlin (-0,2 tis. tun). Naopak nejvyšší nárůst vykazala skupina Nápoje, tekutiny lihové a ocet (+701 tis. tun). Tato skupina také stála za nejvýznamnější změnou křivky EU12, konkrétně mezi lety 2014 a 2015, kdy došlo k jejímu vysokému meziročnímu propadu objemu (-2 987 tis. tun), který strhl celou křivku z rostoucí tendence na klesající a nejen v případě EU12 ale i v případě celé EU28.

4.18 Porovnání hodnot vývozu z ČR do zemí EU15 a EU12

Graf č.18 – Porovnání hodnot vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

Tab.č.14 – Procentuální podíly EU15 a EU12 na celkové hodnotě vývozu do EU28

(osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota v tis. Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Graf hodnoty vývozu skupin agregací HS1-HS24 (Graf č.18), je na rozdíl od předešlých grafů jediný, kde si země EU15 a EU12 své pozice přehazovaly, jelikož se pohybovaly na velmi podobných hodnotách. Toto tvrzení lze doložit také tabulkou s podíly EU15 a EU12, která dokládá podíly obou skupin pohybující se kolem hranice 50%.

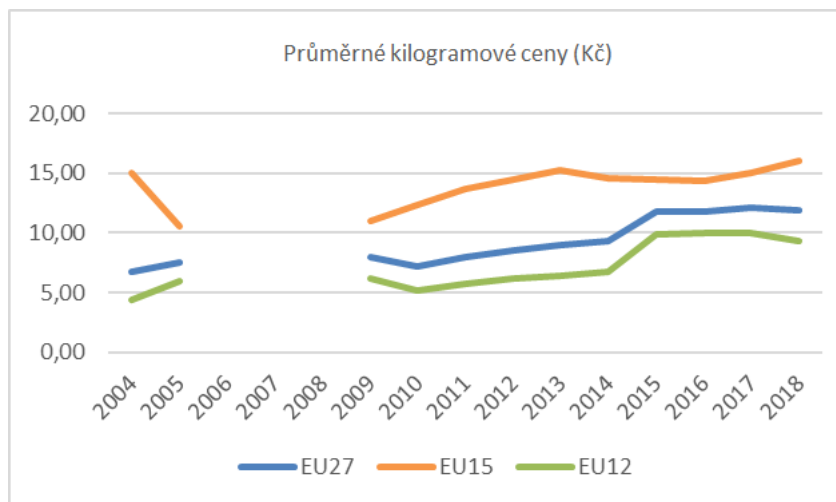
Zatímco v prvních letech byla hodnota vyšší u zemí EU12, v roce 2009 se situace obrátila a více než polovina z celkového objemu vývozu do EU28, mířila na trhy zemí EU15. Tento stav ovšem vydržel pouze jeden rok, kdy v následujících letech 2010, 2011 a 2012 získaly nadpoloviční podíl opět země ze skupiny EU 12. Poslední změna na prvním místě se udála v roce 2013, kdy nadpoloviční podíl tvořily země EU 15 a ten si udržely ve všech letech až do konce sledovaného období (tab. č.14).

Z pohledu na jednotlivé skupiny agregací vyplívá, že k navýšení hodnoty vývozu do EU15 došlo v roce 2018, oproti roku 2004 ve 21 ze 24 skupin, vůbec nejvyšší nárůst vykázala skupina Zbytky odpad v potravinářském průmyslu krmivo (+13 tis. tun). V případě EU12 byl nárůst zaznamenán dokonce u všech sledovaných skupin agregací, přičemž nejvyšší u skupiny Nápoje, tekutiny lihové a ocet (+6 tis. tun).

Porovnání průměrných kilogramových vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

Graf č.19 – Porovnání průměrných kilogramových vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

(osa x – sledovaný rok, osa y – kilogramová cena v Kč)

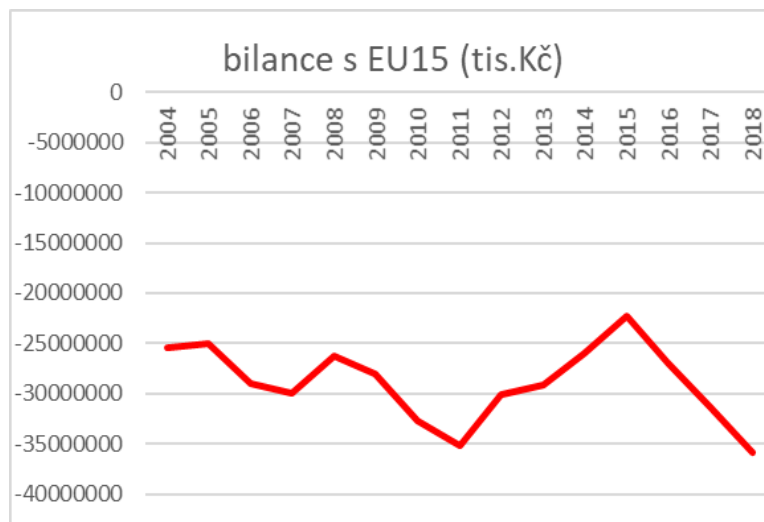

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Z grafu kilogramových cen vývozu lze vyvodit, že stejně jako v případě dovozu, tak také u vývozu, byly kilogramové ceny skupiny zemí E15 vyšší ve všech sledovaných letech, než kilogramové ceny EU12. Ve všech letech byly také nad celkovým unijním průměrem. Z grafu také vyplývá, že trendy křivek EU12 a EU15 měly v jednotlivých letech často odlišný charakter. Na tuto skutečnost lze ukázat například hned ve druhém sledovaném roce kdy, zatímco křivka EU15 vykázala pokles, křivka EU12, a tedy kilogramové ceny v jejím případě meziročně vzrostly. Naopak společný trend lze vysledovat pouze v letech 2010, 2011 a 2012 kdy obě křivky zaznamenaly meziroční nárůst. (Graf č. 19)

4.19 Bilance hodnoty dovozu a vývozu ve zvoleném období vůči zemím EU15 a EU12

Graf č.20 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HS1-HS24 ČR ve vztahu k EU15 (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota bilance v tis. Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

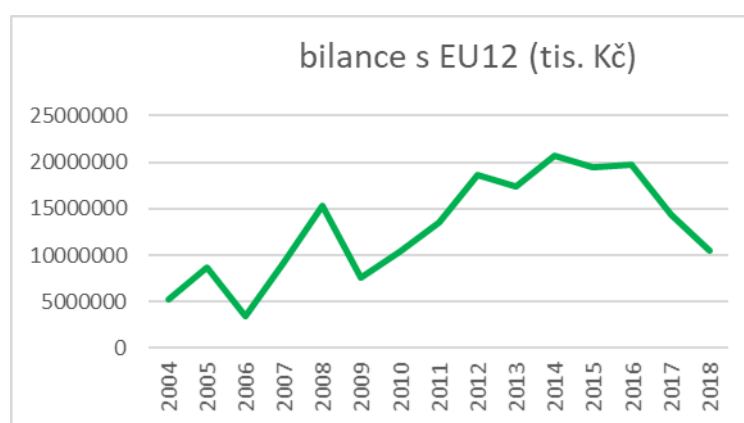
Česká republika měla vůči zemím ze skupiny EU 15 zápornou bilanci v obchodu se skupinami agregací HS1-HS24(Graf č.20) ve všech sledovaných letech daného období. Nejnižší záporné bilance bylo dosaženo v roce 2015 (-22 mld. Kč), kdy hlavní zásluhu na tomto stavu měla skupina komodit především skupina agregací Tabák, náhražky tabákové vyrobené, která vykazala vysoký meziroční růst v tomto a předešlém roce +2,9mld v roce 2015 a 3,2 mld. v roce předtím. V roce 2014 byl růst podpořen také vysokým nárůstem u skupiny Obilí (2,6 mld. Kč) a v roce 2015 skupinami Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobné (1,2 mld Kč), Maso a droby požitelné (1 mld. Kč) a Tuky, oleje živočišné, rostlinné, pokrmové vosky (1 mld. Kč).

Naopak nejhorší bilance byly zaznamenány v letech 2011 a 2018, kdy dosahovaly -35 mld. V roce 2011 na této skutečnosti měly hlavní podíl především poklesy u skupin agregací Tuky, oleje živočišné, rostlinné, pokrmové vosky (-2,6 mld. Kč oproti roku 2010), Nápoje, tekutiny lihové, ocet (-1,9 mld) a Maso a droby požitelné (-1,5 mld. Kč). V roce 2018 stály za navýšením negativní bilance především skupiny Tabák, náhražky tabákové vyrobené a Obilí, u kterých došlo k masivnímu meziročnímu poklesu -3,8mld Kč, respektive -3 mld. v případě obilí.

Při porovnání let 2004 a 2018 je patrné, že i přes vysoké poklesy u těchto dvou skupin agregací v posledním roce, dosáhly obě skupiny během období vysoký nárůst kladné bilance. Jednalo se o vůbec nejvyšší hodnoty nárůstů ze všech sledovaných skupin, konkrétně 12,6 mld. Kč v případě Tabák, náhražky tabákové vyrobené a 8,6 mld. u obilí. Naopak nejhůře v porovnání let 2004 a 2018 vychází skupina Maso a droby požitelné, která zaznamenávala pokles téměř ve všech meziročních porovnání a období ukončila s - 13,4 mld. Kč oproti roku 2004.

Bilance EU12

Graf č. 21 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HSI-HS24 ČR ve vztahu k EU 12 (osa x – sledovaný rok, osa y – hodnota bilance v tis. Kč)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Bilance obchodu se zeměmi EU 12 měla opačných charakter, než tomu bylo u bilance EU15 (Graf.č.21). Ve všech sledovaných letech měla z pohledu České republiky kladnou bilanci. Nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2006 (+3,3 mld. Kč) a to především díky vysokému meziročnímu poklesu u skupiny Tabák náhražky tabákové vyrobené (-2,2 mld Kč) a dále také meziročním poklesům skupin Maso a droby požitelné (-0,8 mld. Kč) a Ovoce, ořechy, jedlé slupky citrusových plodů a melounů (-0,7 mld. Kč). Naopak nejvyšší hodnota bilance byla zaznamenána v roce 2014 (+ 20,6 mld Kč), kdy za touto hodnotou stály především meziroční nárůstky skupin agregací Tabák, náhražky tabákové vyrobené (+1,2 mld. Kč) a Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka a pečivo (+0,9 mld. Kč). V následujícím roce ovšem došlo k poklesu celkové bilance a ta měla i po zbytek sledovaného období převážně klesající tendenci, a to především v posledních dvou letech. Za propadem v tomto období stály především poklesy u skupin

Nápoje, tekutiny lihové a ocet (-1,4mld.), Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobně (-1,1 mld.) a Káva, čaj, maté a koření (-1,0 mld.) v roce 2017 a skupin Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu (-1,2 mld.),Maso a droby požitelné (-1,0 mld.) a Tabák, náhražky tabákové vyrobené (-0,99 mld.) v roce 2018. Z porovnání let 2004 a 2018 lze vidět, na konci sledovaného období byla bilance o 5 mld. Kč vyšší, než na jejím začátku. Nejvyšší nárůsty byly zaznamenány u skupin agregací Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka a pečivo, Zvířata živá a Nápoje, tekutiny lihové a ocet, které zaznamenaly nárůst přes 2 mld. Naopak nejvyšší propady vykázaly skupiny Tabák, náhražky tabákové vyrobené a Maso a droby požitelné, konkrétně 5,9mld, respektive 5,4 mld Kč.

4.20 Hodnoty dovozu z jednotlivých členských zemí EU28 ve vybraných letech 2004 a 2018

Tab.č.15 a 16 – Teritoriální skladba dovozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018 (tis. Kč)

1.	Německo	20 483 975	15.	Švédsko	409 299	1.	Německo	49 327 528	15.	Irsko	1 798 785
2.	Slovensko	8 935 922	16.	Bulharsko	340 926	2.	Polsko	38 280 139	16.	Řecko	1 677 040
3.	Polsko	8 722 971	17.	Kypr	224 713	3.	Nizozemsko	15 482 830	17.	Švédsko	1 081 819
4.	Nizozemsko	5 902 359	18.	Chorvatsko	191 356	4.	Slovensko	14 573 158	18.	Bulharsko	823 513
5.	Španělsko	5 650 765	19.	Litva	153 834	5.	Španělsko	13 206 611	19.	Chorvatsko	563 921
6.	Itálie	5 338 579	20.	Finsko	142 911	6.	Itálie	12 741 083	20.	Lotyšsko	477 591
7.	Rakousko	3 734 990	21.	Slovensko	128 056	7.	Maďarsko	10 160 693	21.	Portugalsko	409 331
8.	Maďarsko	3 561 585	22.	Rumunsko	110 406	8.	Rakousko	7 970 299	22.	Slovensko	375 080
9.	Francie	3 326 397	23.	Lotyšsko	93 271	9.	Francie	7 155 868	23.	Finsko	354 562
10.	Belgie	2 287 507	24.	Estonsko	70 107	10.	Belgie	6 067 038	24.	Estonsko	105 837
11.	Dánsko	1 679 017	25.	Portugalsko	54 459	11.	Spojené království	4 407 821	25.	Kypr	75 418
12.	Spojené království	1 225 706	26.	Lucembursko	12 477	12.	Rumunsko	3 904 152	26.	Lucembursko	9 684
13.	Řecko	1 051 247	27.	Malta	9 487	13.	Litva	2 099 607	27.	Malta	70
14.	Irsko	457 191				14.	Dánsko	1 688 517			

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Při porovnání hodnot dovozu skupin agregací HS1-HS24 ze zemí EU 28, je patrné, že nejvyšší dovozy ve vybraných letech byly realizovány především ze zemí sousedících s Českou republikou (tab. č. 15 a 16). V obou zvolených letech se na prvním

místě umístilo Německo, následované v roce 2004 Slovenskem a Polskem, naproti tomu v roce 2018 se Polsko posunulo na druhé místo a naopak Slovensko se propadlo až na místo čtvrté, když ho přeskočilo kromě již zmíněného Polska také Nizozemsko. Při porovnání obou tabulek, je vidět zřejmý nárůst hodnoty ve sledované období.

V případě Německa, Polska a nejen jich, byla v posledním sledovaném roce zaznamenána více než dvojnásobně vyšší hodnota, než v roce prvním. U dovozu z Polska byla hodnota dokonce 4,38krát vyšší než v roce 2004.

Při pohledu na opačnou stranu tabulek, tedy jejich konec, lze v obou letech nalézt na posledních místech Maltu a Lucembursko. Tato skutečnost byla očekávatelná, neboť se jedná o nejmenší státy Evropské unie. Zajímavý je ovšem pohled na umístění zemí před nimi v roce 2004, konkrétně Portugalsko, na 25. místě, respektive Lotyšsko na místě 23, tyto země se umístily až za Kyprem (17.), který je třetí nejmenší zemí a i tak dokázal tyto dvě větší země předčít a nejen je, ale i například Chorvatsko, Litvu, nebo Finsko. Naproti tomu v roce 2018 se Kypr propadl na očekávané 25. místo, kdy u něho došlo k vysokému poklesu hodnoty, oproti výši v roce 2004.

4.21 Hodnoty vývozu do jednotlivých členských zemí EU28 ve vybraných letech 2004 a 2018

Tab.č.17 a 18 – Teritoriální skladba vývozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018

1.	Slovensko	14 946 267	15.	Dánsko	394 890	1.	Slovensko	40 449 553	15.	Řecko	1 615 825
2.	Německo	12 038 826	16.	Bulharsko	379 699	2.	Německo	37 132 752	16.	Slovensko	1 606 123
3.	Polsko	5 808 930	17.	Litva	356 029	3.	Polsko	19 791 069	17.	Švédsko	1 631 767
4.	Maďarsko	3 838 112	18.	Švédsko	345 248	4.	Itálie	13 399 950	18.	Litva	1 129 806
5.	Rakousko	3 119 432	19.	Řecko	294 905	5.	Rakousko	10 734 659	19.	Dánsko	1 024 640
6.	Spojené krá	2 337 691	20.	Estonsko	265 598	6.	Maďarsko	9 729 138	20.	Finsko	876 950
7.	Belgie	2 248 558	21.	Finsko	211 805	7.	Nizozemsko	5 605 862	21.	Lotyšsko	537 399
8.	Nizozemsko	1 885 402	22.	Lotyšsko	164 196	8.	Rumunsko	4 883 951	22.	Portugalsko	382 077
9.	Itálie	1 784 988	23.	Irsko	97 447	9.	Francie	4 819 978	23.	Kypr	212 260
10.	Francie	1 071 279	24.	Portugalsko	18 742	10.	Spojené království	4 583 521	24.	Irsko	192 734
11.	Rumunsko	779 022	25.	Kypr	8 411	11.	Belgie	4 443 475	25.	Estonsko	188 527
12.	Chorvatsko	745 929	26.	Malta	5 286	12.	Španělsko	2 430 918	26.	Malta	58 250
13.	Španělsko	506 217	27.	Lucembursk	3 966	13.	Chorvatsko	1 809 026	27.	Lucembursko	24 803
14.	Slovensko	441 405				14.	Bulharsko	1 761 675			

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Stejně jako v případě dovozu, tak i v případě vývozu agregací do zemí EU28 z ČR, se na předních místech umístily sousední státy České republiky. V obou zvolených letech mělo nejvyšší podíl na celkovém vývozu skupin agregací HS1-HS24 z České republiky do EU28 Slovensko, následované Německem a Polskem. A stejně jako v případě dovozu, tak i zde je možné pozorovat vysoký nárůst hodnoty mezi vybranými lety, který byl opět více než dvojnásobný, v případě Polska více než trojnásobný (tab. č.17 a 18).

Při pohledu na tabulky je zajímavé zjištění, že na rozdíl od dovozu, hodnoty vývozu v roce 2018 vykazovaly u všech sledovaných zemí s výjimkou Estonska (kde byl zaznamenán pokles) vyšší hodnoty než v roce 2004, a tedy růst. Tento fakt jen podtrhuje skutečnost, jak důležité bylo pro Českou republiku přistoupit k EU a zapojit se do její společné politiky, protože bez přístupu ke společnému trhu by byl takovýto růst nemožný.

4.22 Porovnání vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty z let 2010-2018

Tab.č.19 – Rozdíl vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu cen ČR při rozdělení dle jednotlivých členských států (v tis. Kč)

1	Kypr	0,2746	19	Slovensko	-0,0288
2	Portugalsko	0,2661	20	Švédsko	-0,0490
3	Lucembursko	0,1750	21	Chorvatsko	-0,0736
4	Řecko	0,1169	22	Spojené království	-0,1013
5	Bulharsko	0,1066	23	Irsko	-0,1357
6	Španělsko	0,0860	24	Lotyšsko	-0,1549
7	Nizozemsko	0,0759	25	Rumunsko	-0,1568
8	Belgie	0,0750	26	Litva	-0,2078
9	Dánsko	0,0506	27	Malta	-0,4320
10	Rakousko	0,0449			
11	Estonsko	0,0360			
12	Francie	0,0299			
13	Maďarsko	0,0182			
14	Slovensko	0,0168			
15	Itálie	0,0087			
16	Polsko	0,0072			
17	Německo	0,0034			
18	Finsko	0,0027			

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Tabulka je rozdělena na dva sloupce – v levém sloupci se nacházejí ty země, jejichž průměrné tempo dynamiky růstu hodnoty vývozu z ČR z let 2010-2018 bylo vyšší, než průměrné tempo dynamiky růstu cen dovozu. V pravém sloupci je tomu přesně naopak,

tedy byla hodnota této veličiny do České republiky z těchto zemí bylo vyšší, než v případě vývozu.

Na první pohled je zřejmé, že převládají země v levém sloupci. Z 27 zkoumaných zemí EU byla zaznamenána vyšší hodnota dynamiky růstu vývozu z ČR v 18 případech (tab. č.19). Nejvyšší rozdíl byl zaznamenán v případě Kypru a Portugalska, kde byl průměrný růst v případě cen vývozu o 0,2746, respektive o 0,2661 vyšší, než hodnoty dovozu. Následují Lucembursko, Řecko a Bulharsko s hodnotami přesahujícími 0,1.

Ostatní země v levém sloupci již tuto hranici nepřekonal a sloupec zakončuje Finsko, u kterého bylo naměřeno průměrné tempo dynamiky růstu cen vývozu jen o 0,0027 vyšší, než v případě dovozu.

Na druhé straně, tedy té pravé, byl největší rozdíl mezi sledovanými hodnotami zaznamenán v případě Malty. Konkrétně se jednalo o hodnotu -0,4320 z pohledu vývozu. Následována je dalším pobaltským státem – Litvou s -0,2078 a na třetím místě Rumunskem s -0,1568.

4.23 Porovnání vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa objemu z let 2010-2018

Tab.č.20 – Rozdíl vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu objemu ČR při rozdělení dle jednotlivých členských států

1	Kypr	0,3054	17	Německo	-0,0038
2	Portugalsko	0,1081	18	Slovensko	-0,0092
3	Bulharsko	0,0768	19	Polsko	-0,0781
4	Dánsko	0,0754	20	Estonsko	-0,1030
5	Španělsko	0,0697	21	Irsko	-0,1089
6	Řecko	0,0689	22	Litva	-0,1443
7	Rakousko	0,0568	23	Lotyšsko	-0,1495
8	Francie	0,0550	24	Spojené království	-0,1702
9	Itálie	0,0422	25	Chorvatsko	-0,1924
10	Lucembursko	0,0360	26	Rumunsko	-0,2058
11	Belgie	0,0317	27	Malta	-0,7826
12	Nizozemsko	0,0238			
13	Finsko	0,0184			
14	Slovinsko	0,0043			
15	Švédsko	0,0024			
16	Maďarsko	0,0011			

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Při porovnání průměrného tempa dynamiky růstu objemu vývozu z ČR z let 2010-2018 a průměrného tempa dynamiky růstu objemu dovozu do ČR ve stejném období lze sledovat, že stejně jako v případě ceny převažují země, kde rychleji rostl objem exportu z ČR, než importu k nám. Konkrétně byla vyšší hodnota exportu zjištěna u 16 z 27 zemí (tab. č.20).

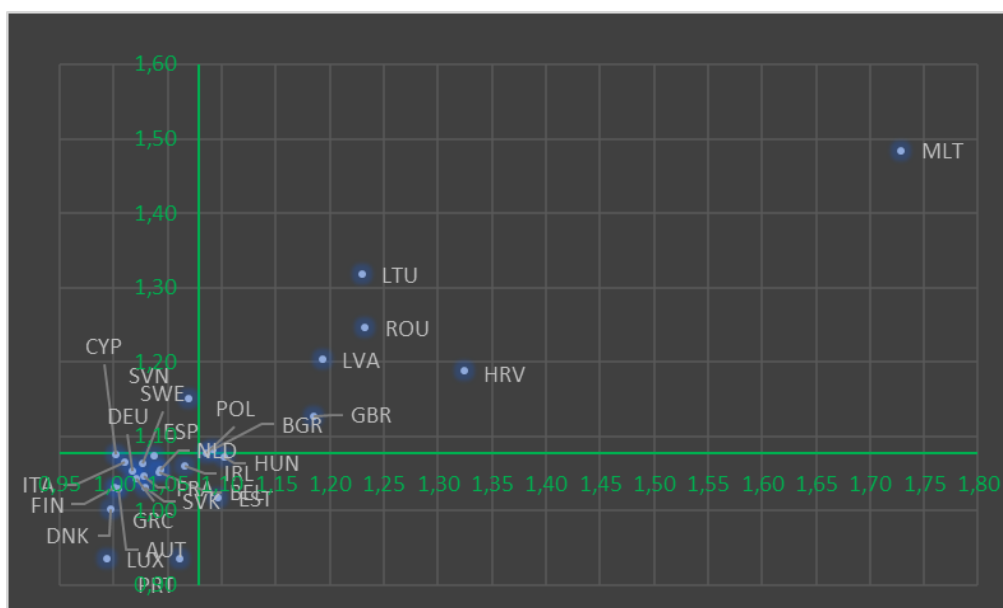
Nejvyšší rozdíl ve prospěch vývozu objemu byl stejně, jako u ceny zaznamenán u Kypru – +0,3054, oproti hodnotě dovozu. I druhé místo, jako tomu bylo i v případě ceny zaznamenalo Portugalsko. Na třetím místě je zde zaznamenán rozdíl, kdy zatímco

v případě ceny bylo třetí Lucembursko, v případě objemu třetí pozici obsadilo Bulharsko.

Vůbec nejvyšší absolutní hodnota této tabulky byla zaznamenána u Malty, kdy dosahoval rozdíl průměrného tempa vývozu a dovozu hodnoty 0,7826 ve prospěch dovozu a Malta se tak jasně dostala na první místo. Následovalo druhé Rumunsko (0,2058) a třetí Chorvatsko (0,1924).

4.24 Matice dovozu ze zemí EU28 rozdělených dle průměrného meziročního tempa růstu objemu a průměrného meziročního tempa růstu hodnot ve sledovaném období

Graf č.22– matice objemu a hodnot dovozu ze zemí EU28 – průměry z let 2010-2018
(osa x – geometrický průměr meziročních temp růstu objemu dovozů z let 2010-2018 , osa y - geometrický průměr meziročních temp růstu hodnot dovozů z let 2010-2018)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

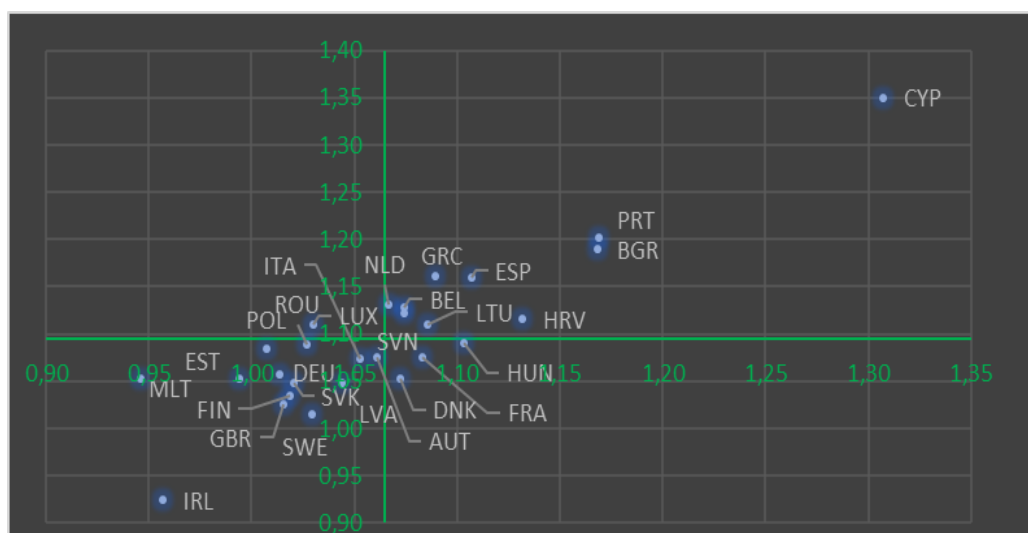
Nejvyššího tempa růstu objemu a současně tempa růstu hodnoty bylo dosaženo ve sledovaném období u dovozu z Malty. Tento fakt je způsoben tím, že dovážené množství z tohoto ostrovního státu je v porovnání s ostatními státy mizivé a navýšení dovozu, byť i o jen v kontextu celku zanedbatelné množství sto tun, představovalo z pohledu Malty vysoký nárůst. Nadprůměrný růst tempa růstu objemu a zároveň nadprůměrný růst tempa růstu hodnoty byl zaznamenán také u Litvy, Rumunska, Lotyšska a Chorvatska, tedy ze zemí nově přistoupivších do EU. Z původní EU 15 byly nejvyšší hodnoty zaznamenány v případě Velké Británie. Následovalo Bulharsko a poslední zemí s oběma rostoucími hodnotami bylo Polsko. Všechny tyto země s výjimkou Velké Británie patří mezi novější členy Evropské unie (EU12), jejich nárůst temp objemu a hodnoty byl zapříčiněn nižšími průměrnými kilogramovými cenami, než byly kilogramové ceny původní EU 15, což mělo za následek zvýšenou poptávku po komoditních agregacích z těchto zemí a ta způsobila výši koeficientů. (Graf č.22)

Do kvadrantu zemí s nadprůměrným růstem tempa růstu objemu a podprůměrným růstem tempa hodnoty patřilo Estonsko a Maďarsko. V kvadrantu růstu tempa hodnoty a poklesu tempa objemu lze nalézt pouze jednu ze sledovaných zemí a to Slovinsko. Všechny tyto tři země a jejich stav mají jeden společný jmenovatel a tím je přidaná hodnota agregací. Zatímco na straně Estonska a Maďarska byly dováženy především agregace s nízkou přidanou hodnotou a rostl tedy především objem, naopak v případě Slovinska rostl především obchod s agregacemi s vyšší přidanou hodnotou, což mělo za následek nadprůměrné tempo růstu hodnoty, ovšem podprůměrné objemu.

Naopak nejpočetnější zastoupení zemí lze nalézt v posledním kvadrantu, tedy kvadrantu zemí, které ve sledovaném období vykazaly podprůměrný růst tempa růstu objemu i podprůměrný růst tempa růstu hodnoty. Jednalo se o Itálii, Finsko, Slovensko, Francii, Německo, Kypr, Rakousko, Nizozemí, Belgie, Španělsko, Švédsko a Irsko. Tuto skutečnost lze u většiny zemí v tomto kvadrantu přičíst vyšším kilogramovým cenám, než byly průměrné kilogramové ceny EU28, a tedy snižující se poptávce agregací z těchto zemí, což mělo za následek nižší růst koeficientů, než byly průměrné hodnoty. V případě Dánska zaznamenal koeficient objemu dokonce pokles, stejně jako v případě Portugalska koeficient hodnoty. V těchto dvou případech také, kromě již zmíněné nadprůměrné kilogramové ceny, sehrála roli poloha těchto zemí, která je pro dovozce nepříznivá, vzhledem k poloze České republiky. Jedinou zemí, u které byl zaznamenán pokles obou koeficientech (objem a hodnota) bylo Lucembursko, zde je ovšem důležité opět přihlídnout k absolutním číslům. Jelikož stejně jako v případě Malty na druhé straně žebříčku i zde je skutečné obchodované množství velmi malé, a tedy náchylné k výkyvům.

4.25 Matice vývozu ze zemí EU28 rozdělených dle průměrného meziročního tempa růstu objemu a průměrného meziročního tempa růstu hodnoty ve sledovaném období

Graf č.23 – Matice objemu a hodnoty vývozu do zemí EU28 – průměry z let 2010-2018
(osa x – geometrický průměr meziročních temp růstu objemu vývozu z let 2010-2018, osa y - geometrický průměr meziročních temp růstu hodnot vývozu z let 2010-2018)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Při pohledu na maticovou analýzu růstu temp objemu vývozu a hodnoty do sledovaných zemí EU v období 2010-2018, lze říci, že nejvyšší hodnoty byly zaznamenány v případě Kypru, ovšem stejně, jako tomu v případě Malty na straně dovozu, tak i zde je důležité přihlédnout ke skutečnosti, že množství vyvážených komodit je v porovnání s většinou ostatních zemí velmi malé a přírůstek v řádu stovek tun zapříčinil vysoký nárůst. Dalšími zeměmi, u kterých byl zaznamenán nadprůměrný nárůst koeficientů v obou sledovaných parametrech a patří tak do stejného kvadrantu jsou Portugalsko, Bulharsko, Řecko, Belgie, Litva, Nizozemí, Slovinsko, Chorvatsko a Španělsko (Graf č.23).

Nadprůměrného růstu tempa růstu objemu, ovšem podprůměrného růstu tempa hodnoty dosahovaly Dánsko, Maďarsko a Francie. Tuto skutečnost lze přičíst především faktu, že do těchto zemí rostl především vývoz skupin agregací s nízkou přidanou hodnotou, což zapříčinilo vyšší nárůst objemu a nižší nárůst hodnoty.

Jedinou zemí podprůměrným růstem tempa růstu objemu a nadprůměrným tempem růstu hodnoty bylo Lucembursko. Což poukazuje na nárůst vývozu především produktů s vyšší přidanou hodnotou.

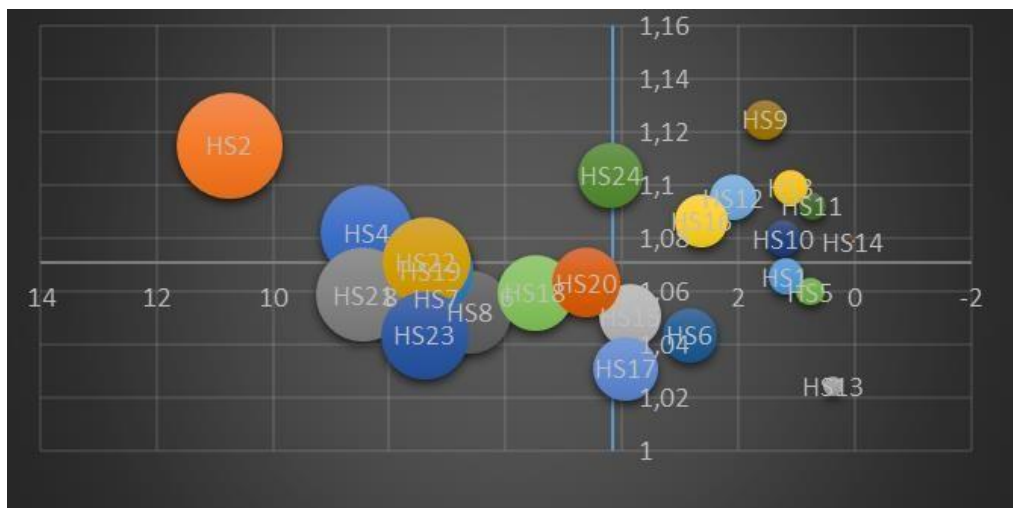
Nejpočetnější skupinou byl opět poslední kvadrant, ve kterém se nacházejí země především s podprůměrným růstem v obou sledovaných parametrech, konkrétně se jedná o Finsko, Švédsko, Maltu, Estonsko, Německo, Slovensko, Polsko, Itálii, Rakousko, Rumunsko, Lotyšsko, Irsko a Velkou Británii. Dále také země s klesajícími tempy – Estonsko v případě tempa růstu objemu, Malty v případě klesajícího tempa růstu hodnoty a Irsko, které zaznamenalo pokles v obou sledovaných hodnotách.

4.26 Maticová analýza vývoje komoditní struktury agrárního dovozu České republiky v letech 2005 a 2018

Graf č.24 – Matice dovozu HSI-HS24 v roce 2005

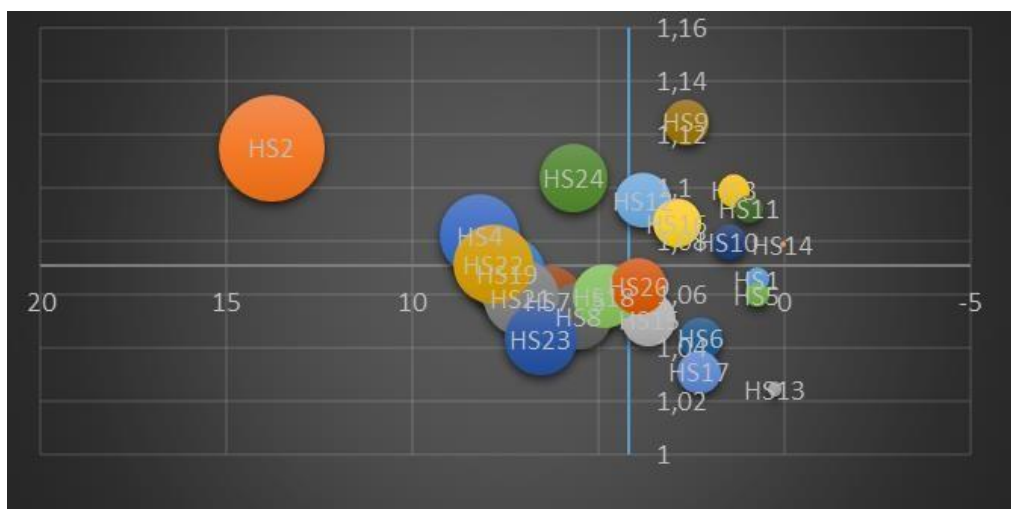
(osa x – podíl hodnoty příslušné komodity ku celkové hodnotě, osa y – průměrný koeficient tempa růstu)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Graf č.25 – Matice dovozu HSI-HS24 v roce 2018

(osa x – podíl hodnoty příslušné komodity ku celkové hodnotě, osa y – průměrný koeficient tempa růstu)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Modifikované matice hodnot dovozu rozdělily skupiny agregací dle jejich relativního podílu vůči průměrnému podílu z celkové hodnoty dovozu a dle jejich průměrného meziročního tempa růstu na čtyři kvadranty.

Kvadrant s nadprůměrnými hodnotami, kam s nejvyšším nadprůměrným podílem hodnoty na celkovém dovozu a zároveň vysokým nadprůměrným průměrným tempem meziročního růstu byla skupina agregací HS2 - Maso a droby požitelné, která v roce 2005 dosahovala 10,74% podílu z celkové hodnoty dovozů. V roce 2018 byla zjištěna ještě vyšší hodnota - 13,77%. Dalšími skupinami s nadprůměrným podílem na celkové hodnotě a nadprůměrnou hodnotou průměrného tempa růstu byly skupiny agregací HS4 – Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu (2005 – 8,39% a 2018 – 8,18%) HS24 - Tabák, náhražky tabákové vyrobené (2005 -4,20% a 2018-5,65%) a HS22 – Nápoje, tekutiny lihové a ocet (2005 - 7,36% a 2018 – 7,81%). Tyto čtyři skupiny dohromady tvořily v roce 2005 30,69% veškeré hodnoty dovezených agregací, tedy téměř třetinu. V roce 2018 díky navýšení podílů to bylo již 35,41% (Grafy č.24,25).

Do kvadrantu s nadprůměrným podílem z celkové hodnoty dovozu a podprůměrným tempem meziročního růstu patřily v roce 2005 skupiny agregací HS7 -Zelenina, rostliny, hlízy, kořeny požitelné, HS8 - Ovoce, ořechy, jedlé slupky citrusových plodů, melounů, HS18 - Kakao a přípravky kakaové, HS19 - Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka, pečivo, HS20 - Přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů, HS21 - Přípravky potravinové různé a HS23 – Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu a krmivo. Tento kvadrant se vyznačoval relativně vysokým podílem na celkové hodnotě dovozu. Jejich jednotlivé podíly se pohybovaly v rozmezí 4,61 – 8,45% a dohromady tento kvadrant v roce 2005 tvořil téměř polovinu veškeré hodnoty dovozu, konkrétně 47,04%. V roce 2018 byl jeho podíl na celkové hodnotě nižší, kdy tvořil 37,73% z celkové hodnoty dovozu skupin agregací. Největší příčinou tohoto poklesu, lze nalézt u skupiny HS20 - Přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů, jejíž podíl v tomto roce klesl pod hranici průměrného podílu hodnoty, a tak tato skupina kvadrant opustila a nebyla tedy její hodnota připočtena k ostatním.

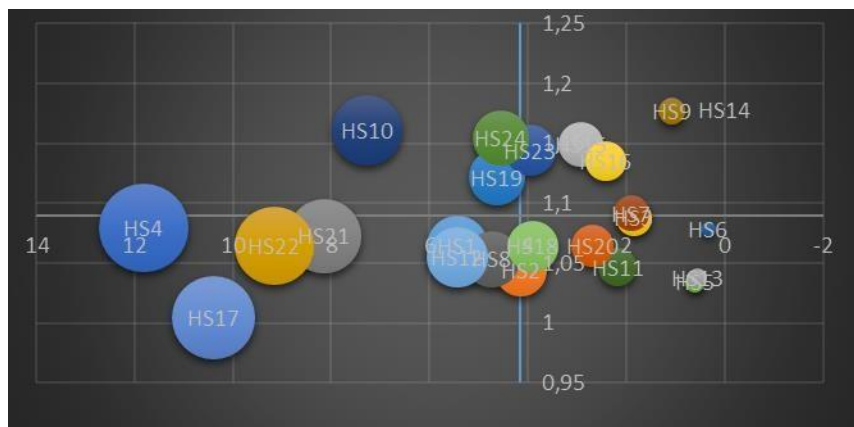
Skupiny agregací HS3 – Ryby, koryši, měkkýši a ostatní vodní bezobratlovci, HS9 – Káva, čaj, maté a koření, HS10 - Obilí, HS11 – Výr, mlýnské slady, škroby, inulin a lepek pšeničný, HS12 – Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobně, HS14 - Materiály rostlinné, pletací, a jiné výrobky rostlinné a HS16 - Přípravky z masa ryb, koryšů a jiných vodních bezobratlých měly všechny jednotlivě v letech 2005 i 2018 podprůměrný podíl na celkové hodnotě dovozu agregací a nadprůměrné tempo meziročního růstu, což je řadí do jednoho společného kvadrantu v obou letech. V roce 2005 byl hromadný podíl tohoto kvadrantu na celkové hodnotě dovezených skupin agregací pouhých 9,34%. Pro srovnání, jen výše zmíněná samotná skupina agregací HS2 - Maso a droby požitelné, měla v roce 2005 vyšší podíl z celkové hodnoty, než celý tento kvadrant dohromady. To platilo i v roce 2018, kdy skupiny agregací z tohoto kvadrantu tvořili pouhých 13,11% z celkové hodnoty dovozu.

Do posledního kvadrantu spadají skupiny agregací které vykazovaly podprůměrný podíl na celkové hodnotě dovozu a podprůměrný průměrný meziroční přírůstek. Sem spadaly v roce 2005 skupiny HS1 – Zvířata živá, HS5 - Výrobky živočišného původu jinde neuvedené, HS6 - Rostliny živé a výrobky květinářské, HS13 – Šelak, gummy, pryskyřice a jiné šťávy, výtažky rostlinné, HS15 – Tuky, oleje živočišné, rostlinné, pokrmové vosky, a HS17 - Cukr a cukrovinky. Souhrnný podíl tohoto kvadrantu byl v roce 2005 12,95% z celkové hodnoty dovozu. V roce 2018 to bylo 13,76% a to i díky skutečnosti, že do tohoto kvadrantu v roce 2018 spadala také skupina agregací HS20 - Přípravky ze zeleniny, ovoce a ořechů.

4.27 Maticová analýza vývoje komoditní struktury agrárního vývozu České republiky v letech 2005 a 2018

Graf č.26 – Matice vývozu HSI-HS24 v roce 2005

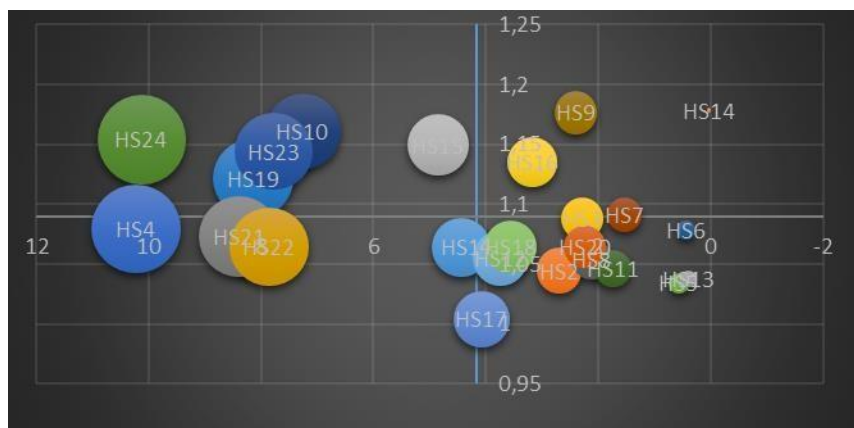
(osa x – podíl hodnoty příslušné komodity ku celkové hodnotě, osa y – průměrný koeficient tempa růstu)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Graf č.27 – Matice vývozu HSI-HS24 v roce 2018

(osa x – podíl hodnoty příslušné komodity ku celkové hodnotě, osa y – průměrný koeficient tempa růstu)

Zdroj:[1, vlastní zpracování]

Také modifikované matice hodnot vývozu rozdělily skupiny agregací dle jejich relativního podílu vůči průměrnému podílu z celkové hodnoty vývozu a dle jejich průměrného meziročního tempa růstu na čtyři kvadranty.

Do kvadrantu skupin agregací s nadprůměrným relativním podílem a současně nadprůměrným průměrným meziročním růstem patřily v roce 2005 skupiny HS10 - Obilí , HS19 - Přípravky z obilí, mouky, škroby, mléka, pečivo a HS 24 – Tabák, náhražky tabákové vyrobené. Dohromady tyto tři skupiny tvořily 16,43% procent z celkové hodnoty dovozu. V roce 2018 se do tohoto kvadrantu díky nárůstu relativního podílu přesunuly také skupiny HS15 – Tuky, oleje živočišné, rostlinné, pokrmové vosky a HS23 – Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu, krmivo. I díky jejich podílům se celkový zlomek tohoto kvadrantu na celkové hodnotě vývozu v roce 2018, více než zdvojnásobil oproti roku 2004 na 38,14%.

Nadprůměrný relativní podíl a podprůměrné tempo růstu bylo v roce 2005 bylo zaznamenáno u skupin agregací HS1 - Zvířata živá, HS4 – Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu, HS8 – Ovoce, ořechy, jedlé slupky citrusových plodů, melounů, HS12 – Semena, plody rostliny, léčivé, průmyslová sláma a podobné, HS17 - Cukr a cukrovinky, HS21 - Přípravky potravinové různé a HS22 – Nápoje, tekutiny lihové, ocet. Tento kvadrant v roce 2005 tvořil nadpoloviční podíl z celkové hodnoty vývozu agrárních skupin agregací, konkrétně 55,1%. V roce 2018 došlo v důsledku poklesů relativních podílů u některých skupin agregací ke změně složení v tomto kvadrantu a v tomto roce v něm zůstaly pouze čtyři skupiny agregací – HS1, HS4, HS21 a HS22, jejichž souhrnný relativní podíl na celkovém vývozu klesl na hodnotu 30,92%. (Grafy č.26 a 27)

V kvadrantu s podprůměrným relativním podílem a nadprůměrným průměrným tempem růstu vývozu se v roce 2005 nacházely skupiny agregací HS7 – Zelenina, rostliny, hlízy, kořeny požitelné, HS9 – Káva, čaj, maté, koření, HS14 – Materiály rostlinné pletací, a jiné výrobky rostlinné, HS15 – Tuky, oleje živočišné, rostlinné, pokrmové vosky, HS16 - Přípravky z masa ryb, korýšů a jiných vodních bezobratlých a HS23 – Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu, krmivo. Tyto skupiny společně tvořily 12,26% procent z celkové hodnoty vývozu. V roce 2018, došlo i v tomto kvadrantu k přeskupení a matice zde vyobrazila pouze 4 skupiny – HS7, HS9, HS14 a HS16 a jejich již tak malý podíl na celkové hodnotě vývozu se oproti roku 2005 ještě snížil na 7,14%.

V posledním kvadrantu, který se vyznačuje podprůměrnou hodnotou relativního podílu na celkovém vývozu a podprůměrným průměrným meziročním tempem, se v roce 2005 nacházelo osm skupin agregací – HS2 - Maso a droby požitelné, HS3 – Ryby, korýši, měkkýši a ostatní vodní bezobratlovci, HS5 – Výrobky živočišného původu jinde neuvedené, HS6 – Rostliny živé a výrobky květinářské, HS11- Výt, mlýnské slady, škroby, inulin, lepek pšeničný, HS13 – Šelak, gumy, pryskyřice a jiné šťávy, výtažky rostlin, HS18 - Kakao a přípravky kakaové a HS20 - Přípravky ze zeleniny, ovoce, ořechů. I přesto, že se v tomto kvadrantu nacházela celá třetina ze všech zkoumaných skupin, jejich souhrnná hodnota na celkové hodnotě agrárního vývozu byla pouhých 16,2%. V roce 2018 přibyly do tohoto kvadrantu další tři skupiny agregací v důsledku snížení jejich relativních podílů na celkové hodnotě vývozu. Jednalo se o skupiny HS 8 – Ovoce, ořechy, jedlé slupky citrusových plodů, melounů, HS12 - Semena, plody, rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobné a HS17 - Cukr a cukrovinky. I přes to, že tento kvadrant v roce 2018 čítal hned jedenáct skupin, jejich společný podíl na celkové hodnotě představoval pouhých 23,8, tedy téměř polovina ze všech sledovaných agregací, nedosahovala ani čtvrtiny celkové hodnoty vývozu.

5 Výsledky a diskuse

Cíle této diplomové práce byly analyzovat vývoj českého agrárního zahraničního obchodu skupin agregací HS1-HS24, identifikovat trendy teritoriální a komoditní struktury, poukázat na největší obchodní partnery, vyobrazit postavení ČR a to vše v rámci obchodu se zeměmi EU v období po přistoupení České republiky do Evropské Unie.

Práce rozdělila zahraniční obchod na dovoz a vývoz. Zaobírala se jimi postupně na úrovni celounijní, přes rozdělení na skupiny zemí EU15 a nové členské státy EU12 až po rozdělení na samostatné země a jednotlivé agregace.

V první části práce poukázala na vývoj objemu, hodnoty a kilogramové ceny dovozu a vývozu ve sledovaném období v rámci agrárního zahraničního obchodu České republiky s EU jako celkem. V případě dovozu bylo zjištěno, že celkový objem dovozu se v roce 2018 zvýšil 1,8krát oproti roku 2004, přičemž v posledním roce vykazovaly nárůst oproti roku prvnímu všechny sledované skupiny agregací. Nejvyšší nárůst objemu zaznamenala skupina Semena, plody rostliny léčivé, průmyslová sláma a podobné. Také v případě hodnoty měla křivka vývoje rostoucí tendenci a došlo během období k nárůstu. V posledním sledovaném roce byla hodnota celkového dovozu skupin agregací HS1-HS24 2,29krát vyšší, než v roce prvním, přičemž v tomto roce vykazovaly v porovnání s rokem 2004, nárůst hodnoty všechny skupiny agregací. Nejvyšší rozdíl byl pozorován skupinou Maso a droby požitelné. Oproti grafům objemu a hodnoty, které měly jasně rostoucí charakter, graf kilogramových cen dovozu byl více rozkolísaný a pohyboval se v rozmezí 21,02-28,6.-Kč. Při porovnání těchto tří veličin pomocí logaritmického rozkladu bylo zjištěno, že v roce 2018 byla hodnota dovozu ovlivňována z 73,58 % objemem a 26,42 % kilogramovou cenou. Dále také byly vytvořeny tabulky agregátních skladeb dovozu dle podílu hodnot na celkové hodnotě v letech 2004 a 2018, které poukazují na změny ve složení komoditní struktury. Porovnání těchto dvou tabulek ukazuje na zásadní změny, ke kterým během sledovaného období došlo. Zatímco na začátku období byly na prvních třech místech skupiny Zbytky, odpad v potravinářském průmyslu s podílem 9,43%, Přípravky potravinové různé s 8,3% a Maso a Droby požitelné, v posledním roce zaujala nejvyšší podíl skupina agregací Maso a droby požitelné s 13,77%, druhá byla skupina Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu a 8,18% a třetí Nápoje, tekutiny lihové a ocet s 7,81%.

Na určení vývoje vývozu sledovaných skupin agregací byly použity stejné nástroje, jako tomu bylo v případě dovozu. Jako první byl tedy zkoumán objem vývozu a jeho vývoj. Ten stejně jako v případě dovozu vykázal během období převážně rostoucí charakter. Při porovnání let 2004 a 2018, byl objem druhého roku 2,2krát vyšší, než v případě roku prvního. Ovšem na rozdíl od dovozu, se zde nejednalo o nejvyšší hodnotu ze sledovaných let a závěr období se nesl v poklesovém trendu. Také je zde oproti dovozu možné poukázat na dvě skupiny agregací, které měly v celém období vyjma jednoho roku zásadní vliv na pohyb křivky objemu a to sice skupiny Obilí a Nápoje, tekutiny lihové a ocet. Jejichž meziroční změny z velké části o řád vyšší, než v případě ostatních skupin agregací. Hodnota vývozu zaznamenala po většinu sledovaného období také rostoucí trend, který se ovšem v posledních letech obrátil a na konci docházelo k meziročním úbytkům hodnoty. I přesto byla hodnota celkového vývozu skupin agregací v posledním roce 3,1krát vyšší než v roce prvním. Na rozdíl od objemu zde nelze určit jednu či dvě skupiny, které by byly jediným hybatelem meziročních změn hodnoty. Kilogramová cena během období vzrostla z 6,73,-Kč na 11,95,-Kč v roce posledním. Při porovnání těchto tří veličin pomocí logaritmického rozkladu – objem, hodnota a kilogramová cena, bylo zjištěno, že v roce 2018 byla hodnota ovlivněna ze 50,07% objemem a 49,93% kilogramovou cenou. Nakonec byl vývoz rozdělen do žebříčku podle podílu hodnoty jednotlivých skupin agregací na celkové hodnotě v letech 2004 a 2018. Jejich porovnání poukázalo na změny v komoditní struktuře, ke kterým během období došlo. V roce 2004 se na prvních tři místa obsadily skupiny Cukr a cukrovinky – 12,12%, Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu – 11,10% a Nápoje, tekutiny lihové a ocet – 10,37%. V roce 2018 vypadal žebříček odlišně, na první místo se i přes pokles podílu posunula skupina Mléko, vejce, med, výrobky jedlé živočišného původu – 10,23%, druhá byla skupina Tabák, náhražky tabákové – 10,13%, která svůj podíl oproti roku 2004 více než zdvojnásobila. Třetí byla skupina Přípravky potravinové různé – 8,39%.

Po základním zhodnocení dovozu a vývozu byla vytvořena jejich bilance. Ta měla ve všech letech pro Českou republiku negativní charakter. Nejednalo se ovšem o lineární křivku, naopak křivka mezi jednotlivými lety byla velmi rozkolísaná, přičemž v roce 2015 činila bilance - 2,7 mld. Kč, oproti tomu v roce 2018 to bylo již - 24 mld. Kč. Skupina Maso a droby požitelné zaznamenávala pokles ve všech sledovaných letech a byla jednou z největších překážek k dosažení kladné bilance, naopak největší zásluhu na snižování záporné bilance ve sledovaném období měly skupiny Obilí a Tabák, náhražky tabákové, ovšem i ty zaznamenaly na konci období vysoký pokles, což mělo za následek prohloubení negativní bilance v jeho závěru. Vytvořením Lfi indexu bylo zjištěno, že Česká republika byla v komparativní výhodě vůči EU v letech 2008 a 2012-2017, v ostatních letech byla naopak v komparativní nevýhodě. ČR se do komparativní výhody dostala díky rychlejšímu růstu hodnoty vývozu, než byl růst hodnoty dovozu. Naopak v posledním roce výhodu ztratila, jelikož došlo k vyššímu poklesu hodnoty vývozu, než byl pokles hodnoty dovozu. Vytvořením směnné relace bylo zjištěno postavení kilogramových cen vůči kilogramovým cenám EU28. Ve všech sledovaných letech byly české ceny neefektivní a v průběhu období dosahovaly rozmezí 31,88 % - 44,08 % cen EU28.

Pro další část práce počítala s rozdělením zemí na EU15 a novější členy EU12. V této části došlo opět na rozdělení na dovoz a vývoz a byly zkoumány změny objemů, hodnot a kilogramových cen. V případě dovozu vykazovaly jak objem, tak hodnota během sledovaného období nárůst. V obou případech také převažoval dovoz ze států EU15. Ovšem zatímco v případě hodnoty celé období osciloval kolem hranice 66%, v případě objemu docházelo v průběhu druhé poloviny let ke snižování rozdílu podílu. Tuto skutečnost lze přisoudit zvýšení dovozu ze zemí EU12, především skupin agregací s nižší přidanou hodnotou a to i díky nižším průměrným kilogramovým cenám, než byly průměrné kilogramové ceny EU28, které zaznamenávaly na konci období příznivý pokles, jak bylo zjištěno výpočtem kilogramových cen.

Na straně vývozu převládaly, případě objemu vývozu země skupiny EU 12. V případě hodnoty byly podíly obou skupin cca 50%. Z těchto skutečností lze usuzovat, že do zemí EU15 putovaly více skupiny agregací s vyšší přidanou hodnotou, proto hodnotový graf je vyrovnaný, zatímco graf objemu vykazuje na straně EU12 vyšší hodnoty. Tuto skutečnost podporuje také vyšší hodnota kilogramových cen EU15 a tedy snaha vývozců realizovat obchody agregací s vyššími přidanými hodnotami především na těchto trzích.

Bilance hodnoty dovozu a vývozu skupin agregací HS1-HS24 České republiky a zemí EU15 vykazovala ve všech letech zápornou bilanci. Při rozdělení na jednotlivé skupiny agregací lze říci, že nejlépe si v období 2004-2018 vedly skupiny Tabák, náhražky tabákové a obilí, které během něho zaznamenaly vysoký nárůst bilance. Ovšem i tyto dvě skupiny vykázaly v posledním meziročním srovnání pokles, což zapříčinilo pád a navýšení celkové bilance na -35 mld. Kč. Nejhůře ze všech skupin agregací v porovnání let 2004 – 2018 vycházela skupina Maso a droby požitelné, která zaznamenala pokles téměř ve všech meziročních porovnání a celkově skončila ve vysoké záporné bilanci.

Bilance se zeměmi EU12 byla naopak ve všech sledovaných letech kladná, ovšem i ona procházela během doby vývojem a neměla lineární podobu. Nejnižší hodnoty dosahovala v roce 2006, naopak nejvyšší v roce 2014, kdy v obou případech sehrála hlavní roli skupina Tabák a náhražky tabákové a její meziroční změny.

Ve zbytku práce bylo pracováno ještě s hlubším teritoriálním rozdělením, než na země EU15 a EU12 a to sice přímo na jednotlivé členské státy. V první řadě práce identifikovala teritoriální skladbu dovozu skupin agregací v letech 2004 a 2018 ze zemí EU dle jejich hodnoty na celkové hodnotě. V roce 2004 byly největší hodnoty dovozu realizovány z Německa, Slovenska a Polska, tedy ze států přímo sousedících s Českou republikou. Jejich souhrnný podíl hodnoty na celkové hodnotě dovozu činil cca 51% a tvořili tedy polovinu celkové hodnoty. V roce 2018 práce ukázala změny v teritoriální struktuře, neboť došlo ke změnám v žebříčku zemí. Na prvním místě zůstalo Německo, na druhé místo se posunulo Polsko a třetí bylo nově Nizozemsko. Jeho pozice je ovšem sporná, neboť se jedná o vstupní bránu do EU pro lodní dopravu a využitá data nerozlišují, zdali se jedná o agregaci z dané země, či o reexport (řídí se pravidlem, že jako země původu je brána první země EU, ve které se agregace vyložila). Ze získaných dat lze také vyčíst, že během let došlo u těchto zemí k nárůstu hodnot. V případě Německa a Polska nejen a jich, byl tento nárůst více než dvojnásobný.

Vývoz skupin agregací HS1-HS24 byl realizován také především se zeměmi sousedícími přímo s Českou republikou. V roce 2004 i 2018 byla nejvyšší hodnota vývozu zaznamenána v případě Slovenska, následovalo Německo a Polsko. Tyto tři země měly v roce 2004 souhrnný podíl zhruba 60% na celkovém podílu hodnoty vývozu do zemí EU. V roce 2018 se tento podíl snížil na 56%, i přes to, že všechny tři země zaznamenaly během období více než trojnásobný nárůst hodnoty.

Dále práce porovnávala diferenci mezi hodnotou průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty vývozu a průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty dovozu. Z této tabulky vyplynulo, že Česká republika měla kladnou dynamiku se všemi klíčovými obchodními partnery. Což je z pohledu ČR příznivá zpráva. Při shodném porovnání objemů, již Česká republika vychází hůře, jelikož měla zápornou dynamiku s některými klíčovými partnery – Německo, Slovensko a Polsko.

V závěrečné části byly vyhotoveny maticové analýzy. Jako první byly analyzovány dovozy jednotlivých zemí dle průměrných meziročních temp růstu objemu z let 2010-2018 a průměrných meziročních temp růstu hodnoty z let 2010-2018. Tato matice poukázala na skutečnost, že hned 12 z 27 zemí EU vykazovalo v daném období podprůměrné hodnoty v obou sledovaných faktorech a to včetně klíčových partnerů Německa a Slovenska. Ze zbylých 10 zemí hned 9 patřilo mezi země EU15. Naopak v kvadrantu s růstem obou faktorů převažovaly země ze skupiny EU12. Toto rozpoložení poukazuje na možnou změnu v budoucí teritoriální struktuře dovozu. Její příčiny lze hledat mimo jiné v kilogramových cenách, které mají státy ze skupiny EU12 nižší a jsou tak zajímavější pro obchodníky. Nadprůměrný růst tempa růstu objemu a zároveň podprůměrný růst průměrného tempa hodnoty byl zaznamenán u Estonska a Maďarska. Tuto situaci lze vysvětlit tím, že v případě dovozu těchto zemí se jednalo především o skupiny agregací s nižší přidanou hodnotou, díky tomu mohl objem růst nadprůměrně a hodnota podprůměrně. V případě Slovenska, které vykazovalo opačnou situaci, tedy nadprůměrný růst tempa hodnoty a podprůměrný růst tempa objemu, tedy docházelo k navýšení dovozu především u skupin agregací s vyšší přidanou hodnotou.

Analýza vývozu jednotlivých zemí dle průměrných meziročních temp růstu objemu z let 2010-2018 a průměrných meziročních temp růstu hodnoty z let 2010-2018. Ukázala, že stejně jako v případě dovozu, tak i zde bylo nejpočetnější zastoupení zemí v kvadrantu, kde oba sledované faktory dosahovaly podprůměrných hodnot. V něm se nacházelo hned 13 ze 27 sledovaných zemí. Na rozdíl od dovozu, složení zemí není tak jednoznačné. Nacházejí se v podobném početním zastoupení, jak země EU15, tak EU12, včetně největších český obchodních partnerů Německa, Polska a Slovenska.

V poslední části byly vytvořeny modifikované matice vycházející z matice BCG, jejichž pomocí byl zkoumán vývoj relativních podílů jednotlivých skupin agregací komoditní struktury dovozu a vývozu v letech 2005 a 2018. Při jejich porovnání lze říci, že zatímco v případě dovozu došlo v průběhu sledovaných let jen pár změnám v jednotlivých sektorech, tak na straně vývozu bylo změn podstatně více. Což poukazuje na skutečnost, že zatímco na straně dovozu zůstala poptávka po jednotlivých skupinách agregací podobném zaměření, oproti tomu na straně vývozu došlo ke změně preferencí v rámci komoditní struktury.

6 Závěr

Česká republika je malý stát s malou ekonomikou, která je silně provázána s ostatními zeměmi, což tato práce potvrdila. Jejími největšími obchodními partnery v AZO jsou především okolní státy, konkrétně Německo, Slovensko a Polsko. Jedná se o trvalý trend, což bylo potvrzeno porovnáním prvního a posledního sledovaného roku.

I přesto, že podíl AZO na celkovém zahraničním obchodě se neustále snižuje, vykazoval, jak dovoz, tak vývoz vysokou dynamiku růstu objemu a hodnoty. V případě dovozu byla hodnota ovlivněna ze 73,58% objemem a z 26,42% kilogramovou cenou. Naproti tomu hodnota vývozu byla objemem ovlivňována z 49,93% a kilogramovou cenou z 50,07%. Dále se také ukázalo, že Česká republika postupně přechází na export potravin s vyšší přidanou hodnotou, a také že dochází k růstu kilogramových cen, což je pro ČR příhodné při obchodu s bohatšími státy, ovšem nepříznivé při obchodu s chudšími státy, jako je například Polsko, kterému není Česká republika schopna cenově konkurovat.

Celková bilance agrárního zahraničního obchodu vykazovala ve všech letech sledovaného období zápornou bilanci, která se v posledních letech dále prohlubovala. Tento fakt je pro ČR negativní, neboť poukazuje na skutečnost, že více peněz zaplatíme zahraničním partnerům, než získáme od nich. Tuto skutečnost doložily také LFI index a porovnání kilogramových cen ČR-EU, které v posledním roce sledovaného období vykazovaly vůči EU28 komparativní nevýhodu a podprůměrnost českých cen.

Na rozdíl od teritoriální struktury, kde největší čeští partneři zůstaly v průběhu sledovaného období téměř bez změny, komoditní struktura dovozu a vývozu doznala výraznějších změn poměru podílů jednotlivých skupin agregací.

V rozdělení EU28 na dvě skupiny EU15 a EU12, bylo zjištěno, že zatímco v případě hodnoty dovozu do ČR byl podíl zemí EU15 a EU12 konstantní, zhruba dvě třetiny z EU15 a jedna z EU12. V případě objemu docházelo k postupnému vyrovnání. Docházelo tak především díky vyššímu růstu skupin agregací s nižší přidanou hodnotou ze zemí EU12. V případě vývozu se obě skupiny zemí podílely na celkové hodnotě vývozu přibližně 50%. Bilance se zeměmi EU15 byla ve všech sledovaných letech záporná, naopak bilance se zeměmi EU12, byla ve všech letech kladná.

Diference mezi hodnotou průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty vývozu a průměrů meziročních změn tempa růstu hodnoty dovozu poukázala na skutečnost, že Česká republika má kladnou dynamiku se všemi klíčovými obchodními partnery.

Závěrem práce bylo zjištěno, že během období došlo k více změnám v relativním podílu jednotlivých skupin agregací na straně vývozu, než na straně dovozu. Což poukazuje na změnu poptávky na straně vývozu.

Jako doporučení bych uvedl snahu o bližší studium jednotlivých skupin agregací, které jsem nemohl provést v důsledku rozsahu této práce a musel jsem se tak zaměřit na komplexnější pojetí.

Práce mě obohatila o poznatky z oblasti agrárního zahraničního obchodu. Ukázala mi jeho úskalí, ale také příležitosti, které obchodování se skupinami agregací HS01-HS24 nabízí. U zmíněných skupin agregací existují rizika, ale i pozitiva. Ve většině případů by bylo velmi těžké se na trhu prosadit, ale myslím, že existují skupiny, u kterých to lze. Ale netroufám si uvést žádný konkrétní příklad, k takovému doporučení by byla nutná hlubší analýza.

7 Seznam použitých zdrojů

- [1] Databáze ČSÚ, zahraniční obchod. [online] [citace 11.11.2018] Dostupné z: <https://apl.czso.cz/pll/stazo/STAZO.STAZO>
- [2] Svatoš, M. a kolektiv, Ekonomie agrárního sektoru (vybrané kapitoly), Praha: CREDIT Praha, 2 000, ISBN 80-213-0583-5
- [3] MANKIW, N., Základy ekonomie. 1. vyd. Praha: Grada, 1999/2000 763 s., ISBN 80- 7169891-1.
- [4] Ekonomie agrárního sektoru, Přednášky – samostudium (AZO)
- [5] Svačinová, T. Přednáška Společná zemědělská politika, přímé platby. Jsem zemědělec a potřebuji podpořit [online] [citace 9.9.2016] Dostupné z: ec.europa.eu/ceskarepublika/pdf/press/ppt_svacinova.ppt
- [6] Smutka, L. Agrární zahraniční obchod se zaměřením na země EU. Disertační práce [online] [citace 10.9.2016] Dostupné z: <https://www.pef.czu.cz/dl/46397>
- [7] Samuelson, A., P., Nordhaus, D. W., Ekonomie, Nakladatelství Svoboda, Praha 1995, ISBN 80-2050494-X
- [8] Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Společná obchodní politika Evropské unie, [online] [citace 10.9.2016]. Dostupné z <http://www.mpo.cz>
- [9] PEPRNÝ, A., Mezinárodní obchod, Brno, Mendelova Univerzita, 2011, ISBN 978-807375-6
- [10] Jeníček, V. Konkurenceschopnost. Odborný článek [online] [citace 12.9.2016] Dostupné z: <http://www.agris.cz/clanek/104001>
- [11] HINDLS, R a kol., Ekonomický slovník. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2003. ISBN 80-7179819-3
- [12] HLAVÁČEK, Martin a kolektiv. Strategie pro růst: České zemědělství a potravinářství v rámci Společné zemědělské politiky EU po roce 2013 [online] [citace 20.9.2016]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvozemedelstvi/koncepce-a-strategie/strategie-pro-rust.html>

[13] SMUTKA, L., Svatoš, M., Vološin, J., Benešová, L. Vývoj agrárního zahraničního obchodu ČR v evropském a světovém kontextu. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-22-1.

[14] SMUTKA, L., Svatoš, J., Benešová, L. Vývoj a struktura agrárního zahraničního obchodu zemí Visegrádské skupiny v posledních dvaceti letech. Praha: Powerprint, 2011. ISBN 978-80-87415-28-3.

[15] P. König a kolektiv Rozpočet a politiky Evropské unie, Příležitost pro změnu Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-011-9

[16] Josefina Menzlová, Markéta Bříšková, Helena Sekavová., Ročenka agrárního zahraničního obchodu ČR za rok 2018 (informační studie), Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2019, ISBN 978-80-7271-238-0

[17] Evropský parlament, První smlouvy, [online] [citace 1.3.2021]. Dostupné z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/1/prvni-smlouvy>

[18] Euroskop, zemědělství, [online] [citace 1.3.2021]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/8924/sekce/zemedelstvi/>

[19] eagry, bezpečnost potravin, [online] [citace 1.3.2021]. Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/potravin/bezpecnost-potravin/>

[20] agris, potravinová bezpečnost, [online] [citace 1.3.2021]. Dostupné z <http://www.agris.cz/clanek/184903/potravinovou-bezpecnost-ceske-republiky-ohrozujiz-nizke-vydaje-na-vyzkum-a-vyvoj>

[21] Euroskop, ČR a EU – zemědělství, [online] [citace 2.3.2021]. Dostupné z <https://www.euroskop.cz/9109/sekce/cr-a-eu---zemedelstvi/>

[22] Euroactiv, reformy společné zemědělské politiky [online] [citace 2.3.2021]. Dostupné z <https://euractiv.cz/section/zemedelstvi/linksdossier/reformy-spolen-zemdlsk-politiky/>

[23] Foltýn, J. Dopady agrární politiky na vybrané zemědělské komodity před a po vstupu do EU: (výzkumná studie – metodika) Praha: UZEI, 2008 ISBN 978-80-86671-57-4.

[24] BAŠEK, V. a kol., České zemědělství šest let po vstupu do Evropské unie: Czech agriculture six years after EU accession : (výzkumná studie). 1. vyd. Praha: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, 2010. ISBN 978-80-86671-81-9.

8 Seznam tabulek

Tab.č. 1 - Přehled kapitol HS 02 agrárních agregací HS01 -HS24

Tab.č.2 - Agrární zahraniční obchod ČR 2013 – 2018 (mil. Kč)

Tab.č.3 – Procentuální podíly dovozů jednotlivých členských států na vnitřním AZO

Tab.č.4 – Procentuální podíly vývozu jednotlivých členských států na vnitřním AZO

Tab.č.5 – Procentuální podíl vlivu objemu a ceny na velikosti hodnoty dovozu v roce 2018

Tab.č.6 a 7 – Agregátní skladba dovozu hodnoty skupin komodit HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018

Tab.č.8 – Procentuální podíl vlivu objemu a ceny na velikosti hodnoty vývozu v roce 2018

Tab.č.9 a 10 – Agregátní skladba vývozu hodnoty skupin komodit HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018

Tab.č.11 - Hodnoty LFI indexu skupiny komodit HS1 - HS24 České republiky ve vztahu k EU28

Tab.č.12 - Směnná relace skupin komodit HS1 - HS24 České republiky ve vztahu k EU28 v jednotlivých letech

Tab.č.13 – Procentuální podíly EU15 a EU12 na celkové stat. hodnotě dovozu z EU28

Tab.č.14 – Procentuální podíly EU15 a EU12 na celkové stat. hodnotě vývozu do EU28

Tab.č.15 a 16 – Teritoriální skladba dovozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z EU28 do ČR v letech 2004 a 2018

Tab.č.17 a 18 – Teritoriální skladba vývozu hodnoty skupin agregací HS1-HS24 z ČR do EU28 v letech 2004 a 2018

Tab.č.19 – Rozdíl vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu cen ČR při rozdělení dle jednotlivých členských států

Tab.č.20 – Rozdíl vývozních a dovozních průměrů meziročních změn tempa růstu objemu ČR při rozdělení dle jednotlivých členských států

9 Seznam Grafů

Grafy 1,2 – Teritoriální a komoditní struktury českého agrárního dovozu v roce 2018

Grafy 3,4 – Teritoriální a komoditní struktury českého agrárního vývozu v roce 2018

Graf č.5 – Objem dovozu HS1-HS24 v jednotlivých letech (osa x – sledovaný rok, osa y – objem v kilogramech)

Graf č.6 – Hodnota dovozu HS1-HS24 v jednotlivých letech

Graf č.7 – Kilogramová cena skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech

Graf č.8 – Objem vývozu HS1-HS24 do EU28 v jednotlivých letech

Graf č.9 – Hodnota vývozu skupin agregací do EU28 v jednotlivých letech

Graf č.10 – Kilogramová cena skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech

Graf č.11 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HS1-HS24 ČR ve vztahu k EU28

Graf č.12 – Vývoj LFI indexu skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech ve vztahu s EU28

Graf č.13 – Směnná relace skupin agregací HS1-HS24 v jednotlivých letech ve vztahu k EU

Graf č.14 – Porovnání objemů dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR

Graf č.15 – Porovnání hodnot dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR

Graf č. 16 – Porovnání průměrných kilogramových cen dovozu ze zemí skupin EU15 a EU12 do ČR

Graf č.17 – Porovnání objemů vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

Graf č.18 – Porovnání hodnot vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

Graf č.19 – Porovnání průměrných kilogramových vývozu z ČR do skupin zemí EU15 a EU12

Graf č.20 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HS1-HS24 ČR ve vztahu k EU15

Graf č. 21 – Bilance dovozu a vývozu hodnoty agregací HS1-HS24 ČR ve vztahu k EU 12

Graf č.22 – Matice objemu a hodnot dovozu ze zemí EU28 – průměry z let 2010-2018

Graf č.23 – Matice objemu a hodnoty vývozu do zemí EU28 – průměry z let 2010-2018

Graf č.24 – Matice dovozu HS1-HS24 v roce 2005

Graf č.25 – Matice dovozu HS1-HS24 v roce 2018

Graf č.26 – Matice vývozu HS1-HS24 v roce 2005

Graf č.27 – Matice vývozu HS1-HS24 v roce 2018

10 Přílohy

Příloha č.1- Soubor všech dat potřebných pro výpočet jednotlivých grafů a tabulek této práce viz. SD karta.